

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

Закону України «Про політичні партії
в Україні» стосовно фінансування та подання
звітності політичних партій

Роз'яснення розроблені Національним агентством для забезпечення належної підготовки політичними партіями звітності, що подається до Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (POLITDATA) в електронному вигляді.

Національне агентство з питань запобігання корупції
№6 від 27.12.2023

Підписувач Новіков Олександр Федорович
Сертифікат 26B2648ADD3032E104000000FACA2D005C60AB00
Дата підписання 27.12.2023

Зміст роз'яснень

Перелік скорочень.....	13
------------------------	----

БЛОК 1. Загальні питання подання звітності до Реєстру.....15

1.1. За яким посиланням працює Реєстр?.....	16
1.2. Якими є технічні вимоги до початку роботи з Реєстром?	16
1.3. Як згенерувати кваліфікований електронний підпис (КЕП) або електронний цифровий підпис (ЕЦП)? Де його взяти?.....	16
1.4. Які КЕП / ЕЦП можна використовувати для доступу до Реєстру?	16
1.5. Чи потрібно керівнику кожної місцевої організації мати власний КЕП / ЕЦП, чи лише керівнику центральної організації?	16
1.6. Керівники місцевих організацій зі статусом юридичної особи повинні реєструвати та застосовувати для реєстрації в системі КЕП / ЕЦП фізичної особи чи КЕП / ЕЦП їхньої юридичної особи – місцевої організації?.....	17
1.7. Чи потрібно виготовляти КЕП / ЕЦП та подавати звіти керівникам організацій партії, які перебувають у процесі припинення шляхом ліквідації у поточному кварталі?	17
1.8. Як політичній партії отримати доступ до Реєстру?	17
1.9. Хто повинен подати інформацію для реєстрації?.....	17
1.10. Яким чином можна отримати погодження від працівників Національного агентства (підтвердження реєстрації)?	18
1.11. Якщо місцева організація допустила помилку, чи можна змінити дані, поки центральний офіс не відправив загальний Звіт?	18
1.12. Якщо місцева організація не має статусу юридичної особи та власного коду ЄДРПОУ, вона також звітує?.....	18

1.13. Якщо місцева організація ліквідується, як відобразити це у Реєстрі?	19
1.14. Підписаний Звіт місцевої організації потрапляє до центрального офісу партії чи відразу до Національного агентства?	19
1.15. Якщо змінюється керівник місцевої організації або керівник партії, як потрібно змінювати користувачів, що мають доступ до електронного кабінету?	19
1.16. Чому біля деяких полів у дужках вказано «не обов'язково»?	20
1.17. Яким чином здійснюється доступ громадян до інформації Реєстру?	20
1.18. Чи потрібно подавати «нульові» Звіти?	20
1.19. Де можна ознайомитись із правилами користування Реєстром?	21

БЛОК 2. Коли, як і в якому вигляді подається Звіт..... 22

2.1. Які види Звітів існують, коли їх слід подавати та який звітний період вони охоплюють?	23
2.2. Чи можна подати виправлений Звіт?	24
2.3. Чи можна відкликати поданий Звіт?	24
2.4. У якому вигляді потрібно подавати Звіт? Що є формою Звіту? Що собою становить Звіт?	24
2.5. Що додається до Звіту політичної партії та які додатки є обов'язковими?	25
2.6. Хто та яким чином підписує Звіт політичної партії?	25
2.7. Хто та яким чином підписує Звіт місцевої організації?	25
2.8. Чи потрібно самостійно знеособлювати відомості у Звіті?	26
2.9. Чи потрібно додавати до Звіту підтвердні документи?	26
2.10. Чи потрібно надавати довідку (виписку) установ банків про рух коштів на рахунках у разі відсутності на ньому руху коштів?	26
2.11. Що робити у разі виявлення партією технічної або іншої помилки у поданому Звіті?	26

2.12. Якими документами підтверджується право керівника (уповноваженої особи) політичної партії підписувати Звіти місцевих організацій?.....	27
2.13. Яким чином подати Звіт, коли зміна керівника партії здійснюється Міністерством юстиції України протягом 2 – 3 місяців?	27
2.14. Чим регламентується порядок дій політичної партії щодо припинення діяльності місцевої організації?.....	27
2.15. Чи передбачає функціонал Реєстру відразу надати уповноваженій особі місцевої організації відповідні права користувача?.....	27
2.16. Чи потрібно подавати звіти до Реєстру POLITDATA за IV квартал із наростаючим підсумком.....	28

БЛОК 3. Відомості про партію та її структурні утворення..... 29

3.1. Станом на яку дату потрібно відображати відомості у Звіті та які особливості їх відображення?	30
3.2. Як відображати найменування партії у разі його зміни у звітному періоді? Які особливості подання Звітів місцевих організацій партії після зміни її найменування?	30
3.3. Чи відображаються у Звіті відомості про використання абонементної скриньки та послуги з використання юридичної адреси.....	31
3.4. Чи відображаються у Звіті відомості про приміщення, які є місцем реєстрації місцевих організацій без статусу юридичної особи?.....	31
3.5. Які відомості про рахунки партії слід відображати у Звіті?	32
3.6. Інформацію про які місцеві організації потрібно відображати у Звіті (обласні, міські, районні, первинні осередки)?	32
3.7. Де можна знайти відомості про місцеві організації політичної партії?	32
3.8. Станом на яку дату слід відображати загальну інформацію про політичну партію у Звіті?	33
3.9. Як відображати інформацію щодо підприємств, установ, організацій, заснованих та створених для виконання статутних завдань?.....	33

3.10. Чи може бути іноземець або особа без громадянства керівником політичної партії?	33
3.11. Чи потрібно партії реєструвати символіку політичної партії?	34
3.12. Чи може партія отримувати прибутки?	34

БЛОК 4. Відомості про вибори.....35

4.1. Чи є внеском на підтримку політичної партії надходження коштів до виборчих фондів?	36
4.2. Чи потрібно відображати інформацію про висунутих та обраних кандидатів на останніх виборах (загальнодержавних та місцевих)?	36
4.3. Чи потрібно відображати у Звіті кошти з надходження і витрат по загальнодержавних та місцевих виборах (виборчі фонди), а також дані по відкритих рахунках таких фондів, відомості про відкриття та закриття рахунків таких фондів?	36
4.4. Як у Звіті відображати повернення коштів з виборчих фондів, а також повернення грошової застави від виборчої комісії?	37

БЛОК 5. Майно та нематеріальні активи 38

5.1. Яке нерухоме майно потрібно відображати у Звіті?	39
5.2. Інформація про які транспортні засоби відображається у Звіті?	39
5.3. Інформація про які нематеріальні активи (природні, комерційні тощо) відображається у Звіті?	39
5.4. Які відомості про цінні папери слід відображати у Звіті?	39
5.5. Які особливості відображення відомостей про рухоме майно (крім транспортних засобів), що перебуває у власності або на праві користування?	40
5.6. Як звітувати про дохід від відчуження нерухомого майна партією?	40
5.7. Які особливості відображення придбаних матеріальних цінностей (майна)?	40

5.8. Чи потрібно відображати відомості про майно, що використовується політичною партією, її місцевою організацією, на яке накладено обтяження?	41
5.9. Які особливості відображення відомостей про вартість об'єкта нерухомості?	41
5.10. Як звітувати про передачу майна від політичної партії місцевій організації?	42

БЛОК 6. Внески та інші надходження43

6.1. Що вважається внеском на підтримку політичної партії?	44
6.2. Які існують обмеження при наданні грошових внесків на підтримку політичної партії?	44
6.3. Як визначається максимальний внесок у грошовій та негрошовій формі від юридичної / фізичної особи протягом року?....	47
6.4. Чи можна здійснювати внески громадянам України, які перебувають за кордоном?	47
6.5. Які дані про себе повинен подавати внескодавець – фізична особа при здійсненні внеску для його належної ідентифікації?	48
6.6. Що розуміється під анонімним внескодавцем?	48
6.7. Чи вважається виконання своїх статутних обов'язків на громадських засадах головою політичної партії, головою місцевої організації та іншими членами статутних органів політичної партії / місцевої організації внеском на підтримку політичної партії?	49
6.8. Чи може фізична особа без офіційних доходів здійснювати внесок на користь партії?	50
6.9. Де зазначати відомості про внески від фізичної особи - підприємця?	50
6.10. Як звітувати про внесок у вигляді нерухомого майна, наданого у безоплатне та безстрокове користування.....	51
6.11. Що розуміється під бенефіціарним власником? Які обмеження існують щодо внесків юридичних осіб у контексті кінцевого бенефіціарного власника?	52
6.12. Чи відображається у Звіті внесок в умовній сумі 1 грн?	56
6.13. Чи потрібно відображати відомості про внесок у виді спонсорства третіми особами?	56
6.14. Чи є внесками додаткові послуги надані під час конференції, що проводиться політичною партією?	57

6.15. Як звітувати про кошти, які не є внесками або державним фінансуванням?.....	58
6.16. Чи є обов'язком партії документально обґрунтовувати ринкову вартість товарів, робіт або послуг за кожним договором?.....	58
6.17. Як повинна здійснюватися договірна робота партії?.....	58
6.18. Чи потрібно звітувати про дебіторську заборгованість?.....	59
6.19. Яким чином відображати надходження і повернення поворотної фінансової допомоги у Звіті?.....	59
6.20. Чи потрібно дублювати інформацію про отримання внеску у вигляді безоплатної передачі приміщення на конкретний строк у розділах «Майно та нематеріальні активи» і «Внески та інші надходження» Звіту?	59
6.21. Чи будуть майно, переваги, пільги, послуги, отримані без згоди політичної партії, вважатися внесками політичної партії?.....	59
6.22. У якому випадку політична партія зобов'язана відмовитися від грошового внеску? Який порядок та строк повернення таких внесків?	60
6.23. Чи вважатиметься внеском для місцевої організації використання програмного забезпечення політичної партії?.....	61
6.24. Чи зобов'язаний внескодавець подавати письмову заяву при здійсненні ним внеску на підтримку політичної партії або до виборчого фонду кандидата?.....	61
6.25. Чи потрібно звітувати про роботи, товари, послуги, отримані партією, за ціною нижче ринкової вартість ідентичних або подібних робіт, товарів, послуг?.....	62
6.26. Чи можуть іноземні юридичні особи здійснювати спонсорство на підтримку політичних партій?.....	63
6.27. Які особливості надання / отримання та відображення у Звіті позички?.....	64
6.28. Як звітувати про кредиторську заборгованість?.....	64
6.29. Чи вважається політична партія, її місцева організація внескодавцями?	65
6.30. Як визначається ринкова вартість послуги, якщо на формування ціни впливають такі складові, як досвід, кваліфікація, рейтинг на відповідному ринку контрагента тощо?	65

6.31. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії залучення коштів під час проведення заходу партії шляхом продажу брендованої продукції партії, квитків на фандрейзингові заходи партії тощо?	66
6.32. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії надання послуги з використання адреси приміщення для зазначення місцезнаходження при державній реєстрації місцевої організації політичної партії без статусу юридичної особи?	67
6.33. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії надання приміщення у користування місцевій організації без статусу юридичної особи для здійснення діяльності?	67
6.34. Де відображається інформація про доходи від законної діяльності політичної партії?	67
6.35. Які безоплатні послуги, надані політичній партії, вважаються внеском?.....	68
6.36. Коли поширення інформації про захід членами партії або третіми особами вважається внеском?.....	68
6.37. Чи вважається проведення заходів з різних питань суспільної діяльності, на яких присутні члени партії, внеском на підтримку партії?.....	69
6.38. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії діяльність волонтерів на користь цієї партії?	69
6.39. Чи потрібно застосовувати методологію визначення розміру (суми) внеску, якщо його вартість встановлена за первинними документами / іншими правочинами або встановлюється за ціною, що підлягає державному регулюванню?.....	69

БЛОК 7. Державне фінансування 71

7.1. Коли закінчується календарний рік, протягом якого партія повинна витратити кошти, отримані з держбюджету?.....	72
7.2. Який строк повернення невикористаних коштів?.....	73

7.3.	На який розрахунковий рахунок повертаються невикористані кошти?.....	74
7.4.	Чи можна розміщувати кошти державного фінансування на депозит? Які існують обмеження щодо їх розміщення?	74
7.5.	Які вимоги застосовуються до використання коштів, отриманих політичною партією як проценти (дохід) за розміщення коштів державного фінансування на депозиті?.....	75
7.6.	Чи існують обмеження щодо використання коштів державного фінансування при здійсненні фінансування цільових проектів громадських організацій, які включають, зокрема, витрати на оренду офісу, оплату праці голови громадської організації та проектних менеджерів, закупівлю, з метою реалізації проекту, матеріально-технічних засобів тощо?.....	75
7.7.	Що означає оформлення Звіту партії з грубим порушенням встановлених вимог щодо оформлення?	78
7.8.	Чи має політична партія статус одержувача бюджетних коштів у розумінні Бюджетного кодексу України?.....	78
7.9.	На який рахунок повертаються кошти державного бюджету, виділені на фінансування статутної діяльності політичної партії, помилково / надлишково отримані місцевою організацією від політичної партії?	79

БЛОК 8. Платежі та інші витрати 80

8.1.	Що розуміється під витратами на здійснення статутної діяльності?.....	81
8.2.	Що розуміється під утриманням місцевих організацій?.....	81
8.3.	Які особливості звітування про витрати на публічні заходи, у тому числі з'їзди, конференції?	81
8.4.	Як відображати у Звіті відомості щодо партії/третіх осіб, які розповсюджують/реалізують продукцію з логотипом, найменуванням партії?	81
8.5.	Як відображати у Звіті діяльність партії із заохочення культурних заходів?.....	82
8.6.	Чи можна відряджати та оплачувати витрати на відрядження осіб, які не перебувають у трудових відносинах з партією?	83
8.7.	Які особливості відображення відомостей про вебсайт, що є у партії?	83

8.8. Як відображати відомості про оплату послуг (адміністративний збір, нотаріальні послуги) з державної реєстрації змін відомостей про партію (зміна керівника, адреси тощо) чи судового збору?.....	83
8.9. Чи потрібно звітувати про витрати на рекламу у соціальних мережах, радіо і телебаченні, зовнішню, друковану рекламу тощо, а також створення та розміщення відеороликів про партію?.....	84
8.10. Чи може партія здійснювати фінансову підтримку громадських організацій?.....	84
8.11. Чи має право партія здійснювати благодійну діяльність?.....	84
8.12. Чи може політична партія сплачувати членські внески за участь у міжнародних організаціях, об'єднаннях політичних партій? Чи може партія брати участь у платних міжнародних конференціях, симпозиумах, круглих столах? Якщо так, то чи можна зробити такі платежі з поточних рахунків політичної партії?.....	88
8.13. Які особливості відображення відомостей про внесення грошової застави для участі кандидатів політичної партії на місцевих виборах?.....	88
8.14. Які відомості потрібно відображати щодо підстави для здійснення платежу та цільового призначення платежу?	89
8.15. Як відображати у Звіті інформацію щодо повернення коштів за зверненням внескодавця?.....	89
8.16. Чи може політична партія надавати народним депутатам України, обраним від неї, приміщення політичної партії та її структурних утворень для здійснення прийому громадян?.....	90
8.17. Чи може партія орендувати офіси, купувати товари для своїх місцевих організацій?.....	90
8.18. Як звітувати про розміщення коштів на депозит та отримання таким чином пасивного доходу?.....	91

БЛОК 9. Зобов'язання фінансового характеру.....92

- 9.1. Які підстави виникнення фінансових зобов'язань? 93
- 9.2. Як відображати відомості про фінансові зобов'язання політичної партії?93
- 9.3. Як відображати відомості про заборгованість із заробітної плати та обов'язкових платежів?..... 93
- 9.4. Чи потрібно зазначати відомості про фінансові зобов'язання партії у разі несплати коштів за оренду майна у визначені договором (правочином) строки?.....94

БЛОК 10. Додатки та підтвердні документи.....95

- 10.1. За який період надається довідка (виписка) установ банків про рух коштів на рахунках?.....96
- 10.2. Які особливості проходження зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії?..... 96
- 10.3. Чи впливають на проведення зовнішнього незалежного аудиту Звіту політичної партії строки подання фінансової звітності до органів податкової служби?.....97
- 10.4. Які особливості звітування про проходження внутрішнього фінансового аудиту?.....98
- 10.5. Чи необхідно додавати до Звіту політичної партії Звіт місцевої організації, що перебуває у стані ліквідації, припинення, чи припиненої на дату подання Звіту або у звітному періоді?..... 98
- 10.6. Чи потрібно подавати Звіти місцевих організацій, які розташовані на тимчасово окупованих територіях?..... 98
- 10.7. Чи потрібно надавати поквартально баланси, за умови, що згідно з П(С)БО до контролюючого органу підприємства та організації подають лише річні баланси (тобто одноразово)?.....99

БЛОК 11. Відповідальність.....100

- 11.1. Яка відповідальність передбачена за порушення, встановлені за результатами перевірки Звіту? 101
- 11.2. Яка відповідальність передбачена за ненадання у встановленому порядку інформації на запит Національного агентства?..... 102

11.3. Чи може бути присутньою під час складення протоколу про адміністративне правопорушення інша особа, ніж та, що уповноважена на підписання Звіту?.....	102
11.4. У якому випадку політична партія може отримати припис Національного агентства?	103
11.5. Які особливості відповідальності політичної партії за відображення неповної та/або недостовірної інформації у Звіті протягом строку дії воєнного стану?.....	103

БЛОК 12. Як підвищити доброчесність політичних партій: 10 порад від Національного агентства.....104

Перелік скорочень

У цих Роз'ясненнях вживаються такі скорочення:

Звіт	– Звіт політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, що подається за формою, затвердженою наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 19.02.2021 № 102/21, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 15.04.2021 за № 508/36130 (далі – Наказ № 102/21)
Закон	– Закон України “Про політичні партії в Україні”
Порядок формування та ведення Реєстру	– Порядок формування та ведення Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, затверджений Наказом № 102/21
Порядок подання Звіту	– Порядок подання Звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, затверджений наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 19.02.2021 № 102/21 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15.04.2021 за № 507/35129.
Порядок проведення перевірки Звіту	– Порядок проведення перевірки звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, затверджений наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 14.01.2021 № 6/21, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29.01.2021 за № 117/35739.
Місцева організація	– місцева організація політичної партії, що в установленому порядку набула статусу юридичної особи

Методологія (2018 року) – Методологія, затверджена рішенням Національного агентства від 16.11.2018 № 2596, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 10.12.2018 за № 1397/32849

Методологія (2021 року) – Методологія, затверджена наказом Національного агентства від 18.05.2021 № 263/21, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 09.06.2021 за № 773/36395 (набрала чинності 22.06.2021)

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

П(С)БО 8 – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 за № 750/4043.

Реєстр – Єдиний державний реєстр звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (POLITDATA)

КЕП / ЕЦП – кваліфікований електронний підпис або електронний цифровий підпис

Інструкції–користувачів – Інструкція уповноваженого на заповнення Звіту, Інструкція керівника партії, Інструкція керівника регіонального офісу системи Єдиний державний реєстр звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (POLITDATA)

1. Загальні питання подання звітності до Реєстру

1.1. За яким посиланням працює Реєстр?

Реєстр доступний на головній сторінці офіційного вебсайту НАЗК або за посиланням: politdata.nazk.gov.ua.

1.2. Якими є технічні вимоги до початку роботи з Реєстром?

Особливих вимог до обладнання немає, можна застосовувати звичайний ПК. Реєстр працює через веббраузер (Safari, Firefox, Opera, Chrome, Microsoft Edge). Рекомендуємо використовувати актуальні версії веббраузерів.

1.3. Як згенерувати кваліфікований електронний підпис (КЕП) або електронний цифровий підпис (ЕЦП)? Де його взяти?

Отримати КЕП / ЕЦП можна в одному з акредитованих центрів сертифікації ключів (АЦСК). Сьогодні в Україні діють 24 такі центри. Інформацію про них можна отримати з Електронного реєстру суб'єктів, які надають послуги, пов'язані з КЕП / ЕЦП, Центрального засвідчувального органу Міністерства цифрової трансформації України (<https://czo.gov.ua/>).

1.4. Які КЕП / ЕЦП можна використовувати для доступу до Реєстру?

Для доступу до Реєстру можна використовувати будь-який КЕП / ЕЦП, що згенерований одним або декількома акредитованими центрами сертифікації ключів. До таких центрів, у тому числі, належать центри сертифікації ключів ПриватБанку та Ощадбанку.

1.5. Чи потрібно керівнику кожної місцевої організації мати власний КЕП / ЕЦП чи лише керівнику центральної організації?

Так, потрібно.

Керівникам місцевих організацій власний КЕП / ЕЦП потрібен для входу в електронний кабінет у Реєстрі та для подання Звітів.

1.6. Керівники місцевих організацій повинні реєструвати та застосовувати для реєстрації в системі КЕП / ЕЦП фізичної особи чи КЕП / ЕЦП їхньої юридичної особи – місцевої організації?

Для реєстрації та користування за замовчуванням використовується КЕП фізичної особи.

Водночас можливо використовувати КЕП/ЕЦП юридичної особи за умови, якщо такий КЕП/ЕЦП має персональні дані конкретного користувача – співробітника партії. Наприклад: партія замовила для своїх працівників КЕП/ЕЦП, в яких зазначені саме їх (робітників) персональні дані.

1.7. Чи потрібно виготовляти КЕП/ЕЦП та подавати звіти керівникам організацій партії, які перебувають у процесі припинення шляхом ліквідації в поточному кварталі?

Так, потрібно.

Звіти подають усі місцеві організації, які у встановленому порядку набули статусу юридичної особи та діяльність яких не припинена шляхом внесення відповідного запису про їхнє припинення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

1.8. Як політичній партії отримати доступ до Реєстру?

Партія подає перелік документів, які підтверджують повноваження керівника партії (уповноваженої особи), до Національного агентства (п. 1 розділу III Порядку формування та ведення Реєстру). Із переліком необхідної інформації та документів можна ознайомитись за посиланням: <https://nazk.gov.ua/uk/?p=60710>.

1.9. Хто повинен подати інформацію для реєстрації?

Документи для реєстрації подає лише центральний офіс партії. Місцеві організації документів до Національного агентства не надають (п. 1 розділу III Порядку формування та ведення Реєстру).

Доступ до електронного кабінету місцевим організаціям у Реєстрі надає керівник або уповноважена особа політичної партії (п. 2 розділу IV Порядку формування та ведення Реєстру).

1.10. Яким чином можна отримати погодження від працівників Національного агентства (підтвердження реєстрації)?

Після надходження листа-звернення Національне агентство приймає відповідне рішення про створення облікового запису політичної партії у Реєстрі або відмовляє у його створенні.

Про результати розгляду Національне агентство повідомляє політичну партію шляхом надсилання листа поштою, а також на адресу електронної пошти політичної партії (п. 4 розділу III Порядку формування та ведення Реєстру).

1.11. Якщо місцева організація допустила помилку, чи можна змінити дані, поки центральний офіс не відправив загальний Звіт?

Так, користувач на рівні місцевої організації матиме можливість скоригувати дані у системі до накладення КЕП / ЕЦП.

Після накладення КЕП / ЕЦП до сформованого документа внести зміни неможливо.

1.12. Якщо місцева організація не має статусу юридичної особи та власного коду ЄДРПОУ, вона також звітує?

Ні, окремо не звітує.

Місцева організація, що не має статусу юридичної особи, не наділена правоздатністю та дієздатністю, а отже, і не може мати в розпорядженні майно. Тому всі дані про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру таких організацій повинні бути відображені у Звіті самої партії або її місцевої організації, що має статус юридичної особи, залежно від її підпорядкування.

1.13. Якщо місцева організація ліквідується, як відобразити це у Реєстрі?

Якщо місцева організація ліквідується, про це здійснюється відповідний запис в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на підставі поданих документів.

У Реєстрі відображення таких записів не передбачено. Це пояснюється тим, що юридична особа вважається такою, що припинила свою діяльність, тільки з моменту внесення про це даних до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

До настання такого моменту на неї поширюються права та обов'язки, визначені законом для юридичних осіб, у тому числі й щодо звітування.

1.14. Підписаний Звіт місцевої організації потрапляє до центрального офісу партії чи відразу до Національного агентства?

Звіт місцевої організації завантажується у базу даних Національного агентства, але подається лише зі Звітом партії як додаток до нього. Тобто Звіт місцевої організації не потрапляє до Національного агентства одразу, а тільки після погодження та підписання Звіту партії її керівником (уповноваженою особою партії).

1.15. Якщо змінюється керівник місцевої організації або керівник партії, як потрібно змінювати користувачів, що мають доступ до електронного кабінету?

Для зміни керівника партії (уповноваженої особи партії) необхідно повідомити Національне агентство, надавши документи, що підтверджують повноваження цієї особи (п. 1 розділу III Порядку формування та ведення Реєстру).

Доступ до електронного кабінету новому керівникові місцевої організації партії може бути надано через функціонал електронного кабінету партії або місцевої організації уповноваженою особою, яка вже має доступ до кабінету Реєстру партії або місцевої організації з відповідними правами доступу на підписання та подання Звіту (розділ 8 «Внесення змін до даних офісу партії» Інструкції керівника партії за посиланням: <https://politdata.nazk.gov.ua>).

1.16. Чому біля деяких полів у дужках вказано «не обов’язково»?

Щодо полів, де зазначено «не обов’язково», то за відсутності в них інформації система надасть можливість перейти до наступного кроку. Отже, користувач самостійно визначає, чи має партія відповідні дані для заповнення полів, які є необов’язковими.

Усі інші поля Звіту є обов’язковими для заповнення. Це означає, що в разі незазначення інформації в цих полях система не пропустить користувача на наступний крок.

1.17. Яким чином здійснюється доступ громадян до інформації Реєстру?

Національне агентство забезпечує відкритий цілодобовий доступ до публічної частини Реєстру на офіційному вебсайті Національного агентства з можливістю перегляду, копіювання та роздрукування інформації.

Будь-які особи можуть здійснювати пошук, перегляд та збереження електронних копій документів Реєстру, у тому числі у формі відкритих даних, відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Доступ до даних Реєстру надається також у вигляді набору даних, організованого у форматі, що дає змогу його автоматизовано обробити електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання (у формі відкритих даних) (пп. 3 – 5 Розділу VI Порядку формування та ведення Реєстру).

1.18. Чи потрібно подавати «нульові» Звіти?

Так, потрібно.

Закон вимагає подання Звіту партії незалежно від того, «нульовий» він чи ні (ч. 9 ст. 17 Закону).

1.19. Де можна ознайомитись із правилами користування Реєстром?

Вимоги до користувачів Реєстру, процедури реєстрації користувачів у Реєстрі, опис функціональних можливостей електронного кабінету під час роботи з Реєстром визначаються відповідними інструкціями користувачів.

Зазначені інструкції розміщені на офіційній сторінці Реєстру за посиланням: politdata.nazk.gov.ua (п. 8 розділу II Порядку формування та ведення Реєстру). Вони містять покрокові приклади щодо заповнення Звіту, у тому числі відеоматеріали.

2. Коли, як і в якому вигляді подається Звіт

2.1. Які види Звітів існують, коли їх слід подавати та який звітний період вони охоплюють?

Законом передбачено такі види Звітів:

- квартальний Звіт (ст. 17 Закону);
- Звіт з усунутими недоліками (уточнюючий) (ст. 17-7 Закону).

Звітним періодом для складення Звіту є календарний квартал (п. 2 розділу III Порядку подання Звіту).

Квартальний Звіт політичні партії подають до Національного агентства щокварталу, але не пізніше ніж на 40 день після закінчення звітного кварталу (ч. 9 ст. 17 Закону), зокрема (п. 3 розділу III Порядку подання Звіту):

Звіт подається:

за I квартал	до 10 травня звітного року,
за II квартал	до 9 серпня звітного року,
за III квартал	до 9 листопада звітного року,
за IV квартал	до 9 лютого наступного за звітним роком, включно.

якщо останній день строку подання Звіту припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, днем завершення строку подання Звіту є перший за ним робочий день (п. 4 розділу III Порядку подання Звіту).

Звіт, поданий політичною партією після закінчення встановленого законодавством строку, вважається поданим з порушенням строків його подання (п. 5 розділу III Порядку подання Звіту).

Уточнюючий звіт – це звіт, що подається з метою усунення причин, які зумовили зупинення державного фінансування статутної діяльності політичної партії.

Подати такий Звіт може партія, державне фінансування статутної діяльності якої зупинено за наказом Національного агентства у випадках, передбачених ст. 17-7 Закону.

2.2. Чи можна подати виправлений Звіт?

Ні, не можна.

Законодавством не передбачено подання виправленого Звіту.

2.3. Чи можна відкликати поданий Звіт?

Ні, поданий Звіт не можна відкликати.

Звіти (у тому числі подані з порушенням встановленого строку) Національне агентство перевіряє у строк, що не перевищує 60 днів з дня їх надходження. (ч. 21 ст. 17 Закону).

Якщо Звіт поданий до Національного агентства, відкликати його неможливо, оскільки з цього моменту розпочато його перевірку.

2.4. У якому вигляді потрібно подавати Звіт? Що є формою Звіту? Що собою становить Звіт?

Політична партія зобов'язана подати до Національного агентства Звіт у електронному вигляді.

Політична партія подає до Національного агентства Звіт шляхом його заповнення на офіційному вебсайті Національного агентства (ч. 9 ст. 17 Закону).

Формою Звіту є набір обов'язкових реквізитів, що передбачені системою Реєстру (п. 1 Форми Звіту).

Звіт є структурованими даними, містить інформацію, внесену керівником політичної партії та/або особами, яких уповноважено в установленому порядку на подання Звіту до електронних форм, передбачених Реєстром, та підписаний шляхом накладання на нього КЕП / ЕЦП керівника (уповноваженої особи) політичної партії (п. 1 розділу II Порядку подання Звіту).

Детальніше про строки подання Звітів викладено в запитанні 2.1.

2.5. Що додається до Звіту політичної партії та які додатки є обов'язковими?

До Звіту політичної партії додаються Звіти місцевих організацій, що автоматично формуються як додатки та є його невід'ємною частиною (п. 6 розділу IV Порядку подання Звіту).

Звіти місцевих організацій формуються в Реєстрі та подаються на погодження керівнику (уповноваженій особі) політичної партії через електронний кабінет (п. 4 розділу IV Порядку подання Звіту).

Крім того, до Звіту за IV квартал додаються (шляхом завантаження фотокопій у систему):

1. Копія звіту про проведення щорічного внутрішньопартійного фінансового аудиту.
2. Копія звіту незалежного зовнішнього аудиту фінансової звітності політичної партії (в разі отримання політичною партією державного фінансування).

! Такі копії звітів є невід'ємними частинами Звіту за IV квартал та є обов'язковими до подання (пп. 6, 7 розділу II Порядку подання Звіту)

2.6. Хто та яким чином підписує Звіт політичної партії?

Сформований Звіт підписує керівник (уповноважена особа) політичної партії шляхом накладання КЕП / ЕЦП (п. 9 розділу II Порядку подання Звіту).

2.7. Хто та яким чином підписує Звіт місцевої організації?

Звіти місцевих організацій підписують керівники (уповноважені особи) таких місцевих організацій політичної партії (п. 5 розділу IV Порядку подання Звіту) після погодження керівником (уповноваженою особою) політичної партії шляхом накладання КЕП / ЕЦП.

2.8. Чи потрібно самостійно знеособлювати відомості у Звіті?

Ні, не потрібно.

Інформація, внесена керівником (уповноваженою особою) політичної партії до Звіту, автоматично оприлюднюється (за винятком інформації з обмеженим доступом) в публічній частині Реєстру (п. 9 розділу III Порядку подання Звіту).

2.9. Чи потрібно додавати до Звіту підтвердні документи?

Ні, не потрібно.

Копії документів, що підтверджують відображені у Звіті відомості, надаються політичною партією на письмовий запит Національного агентства протягом 15 робочих днів після надходження відповідного запиту (ч. 15 ст. 17 Закону).

2.10. Чи потрібно надавати довідку (виписку) установ банків про рух коштів на рахунках у разі відсутності на ньому руху коштів?

Так, на запит Національного агентства протягом 15 робочих днів після надходження відповідного запиту (ч. 15 ст. 17 Закону).

2.11. Що робити у разі виявлення партією технічної або іншої помилки у поданому Звіті?

Враховуючи те, що законодавством не передбачено подання виправленого Звіту, то у разі виявлення технічної або іншої помилки у поданому Звіті партія може письмово повідомити Національне агентство про такі помилки шляхом направлення поштою листа за підписом керівника партії (уповноваженої особи партії).

Отримана інформація може бути врахована Національним агентством при здійсненні перевірки Звіту.

2.12. Якими документами підтверджується право керівника (уповноваженої особи) політичної партії підписувати Звіти місцевих організацій?

Керівник (уповноважена особа) політичної партії може мати такі повноваження згідно зі Статутом партії (ст. 8 Закону) та/або відповідним рішенням керівних органів політичної партії.

У разі якщо при створенні місцевої організації керівник (уповноважена особа) політичної партії у Реєстрі вказав себе керівником (уповноваженою особою) місцевої організації, то формування та підписання Звіту місцевої організації здійснюється в електронному кабінеті політичної партії.

2.13. Яким чином подати Звіт, коли зміна керівника партії здійснюється Міністерством юстиції України протягом 2 – 3 місяців?

Про зміну керівника необхідно повідомити Національне агентство та надати підтвердні документи згідно з якими повноваження керівника партії (уповноваженої особи) надано іншій особі. Після цього Національне агентство невідкладно закриває доступ колишньому керівникові з одночасним відкриттям доступу новому керівнику (п. 1 розділу III Порядку формування та ведення Реєстру).

2.14. Чим регламентується порядок дій політичної партії щодо припинення діяльності місцевої організації?

Порядок дій щодо припинення місцевої організації регламентовано розділом IV Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

2.15. Чи передбачає функціонал Реєстру відразу надати уповноваженій особі місцевої організації відповідні права користувача?

Так, передбачає.

Після створення місцевої організації, в електронному кабінеті політичної партії через функціонал редагування передбачена можливість для представника партії додавати ще одного керівника, де можна зазначити відомості про уповноважену особу на подання Звіту місцевої організації, а отже, надати відповідні права користувача Реєстру (п. 3 розділу IV Порядку формування та ведення Реєстру).

2.16. Чи потрібно подавати Звіти до Реєстру POLITDATA за IV квартал із наростаючим підсумком?

Ні, не потрібно.

Подавати Звіти до Реєстру POLITDATA за IV квартал із наростаючим підсумком на кінець року — не потрібно (на відміну від паперової звітності).

Тобто партіям не треба більше зазначати у своєму Звіті за IV квартал відомості за минулі квартали. Крім того, подавати річні Звіти також не потрібно.

3. Відомості про партію та її структурні утворення

3.1. Станом на яку дату потрібно відображати відомості у Звіті та які особливості їх відображення?

Усі відомості, які включаються до Звіту, відображаються станом на останній день звітного кварталу:

Відомості відображаються:

за I квартал – станом на 31 березня

за II квартал – станом на 30 червня

за III квартал – станом на 30 вересня

за IV квартал – станом на 31 грудня

Майно та нематеріальні активи, а також зобов'язання фінансового характеру відображаються станом на кінець звітного періоду (п. 1, 4 ч. 11 ст. 17 Закону).

В той же час внески та інші надходження, а також платежі та інші витрати відображаються за звітний період. (п. 2, 3 ч. 11 ст. 17 Закону).

3.2. Як відображати найменування партії у разі його зміни у звітному періоді? Які особливості подання Звітів місцевих організацій партії після зміни її найменування?

Найменування партії відображається у Звіті станом на останній день звітного кварталу (детальніше викладено в запитанні 3.1).

Якщо партія у звітному періоді змінила найменування, а найменування її місцевих організацій залишилися без змін, звіти таких місцевих організацій подаються разом зі Звітом політичної партії.

При цьому в таблиці «Інформація про місцеві організації, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи» розділу «Загальні відомості» Звіту відображаються відомості щодо всіх місцевих організацій: тих, що змінили найменування на нове, і тих, які цього ще не робили.

3.3. Чи відображаються у Звіті відомості про використання абонементної скриньки та послуги з використання юридичної адреси?

Відомості про використання абонементної скриньки не відображаються у Звіті.

Відомості про послуги з використання юридичної адреси політичною партією можуть бути відображені в різних розділах Звіту, залежно від того хто здійснив витрати на такі послуги:

- 1.** Якщо витрати понесла третя особа, – це вважається внеском на підтримку політичної партії та підлягає відображенню у розділі «Внески та інші надходження» Звіту (ч. 4 ст. 14 Закону).
- 2.** Якщо витрати було здійснила сама партія, – такі відомості необхідно відображати у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

Увага! Отримання політичною партією адреси при її державній реєстрації не вважається внеском у розумінні ст. 14 Закону, оскільки на момент такої реєстрації політичної партії відсутній суб'єкт отримання цього внеску у зв'язку із ненабуттям партією статусу юридичної особи.

3.4. Чи відображаються у Звіті відомості про приміщення, які є місцем реєстрації місцевих організацій без статусу юридичної особи?

Ні, не відображаються.

Звіт не містить відповідних позицій для відображення відомостей про приміщення, які є місцем реєстрації місцевих організацій без статусу юридичної особи.

Увага! Проте відомості про надання послуги з використання адреси приміщення для зазначення місцезнаходження місцевої організації політичної партії без статусу юридичної особи при державній реєстрації, вважається внеском у розумінні ст. 14 Закону та, відповідно, відображається у Звіті політичної партії чи її місцевої організації зі статусом юридичної особи залежно від її підпорядкування (детальніше викладено в запитанні 6.32).

3.5. Які відомості про рахунки партії слід відображати у Звіті?

У Звіті відображаються:

- реквізити (найменування та/або ідентифікаційний код) банківських установ, у яких відкриті рахунки політичної партії та її місцевих організацій;
- банківські реквізити рахунків політичних партій та її місцевих організацій (ч. 6 ст. 14 Закону).

Звертаємо увагу на те, що у Звіті відображається інформація, про грошові кошти на всіх рахунках (у тому числі транзитних) політичної партії, станом на останній день звітного кварталу.

3.6. Інформацію про які місцеві організації потрібно відображати у Звіті (обласні, міські, районні, первинні осередки)?

У Звіті відображається інформація про всі місцеві організації політичної партії зі статусом юридичних осіб.

Зазначена інформація відображається у таблиці «Інформація про місцеві організації, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи» розділу «Загальні відомості» Звіту.

3.7. Де можна знайти відомості про місцеві організації політичної партії?

Такі відомості можна отримати:

- з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань за безкоштовним запитом <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search> або за платним запитом <https://usr.minjust.gov.ua/content/paid-search>
- шляхом звернення до Міністерства юстиції України.

Для отримання повних відомостей пошукові запити потрібно здійснювати за актуальною та попередніми назвами політичної партії.

3.8. Станом на яку дату слід відображати загальну інформацію про політичну партію у Звіті?

Загальна інформація про політичну партію у Звіті відображається станом на останній день звітного кварталу (детальніше викладено в запитанні 3.1).

3.9. Як відображати інформацію щодо підприємств, установ, організацій, заснованих та створених для виконання статутних завдань?

Інформація щодо підприємств, установ, організацій, заснованих та створених для виконання статутних завдань, відображається у таблиці «Інформація про підприємства, установи, організації засновані і створенні для виконання статутних завдань» розділу «Загальні відомості» Звіту.

При цьому Звіт не містить позицій для відображення інших відомостей про такі організації.

Структурні утворення партії, що передбачені її статутом, утворюються в порядку, визначеному статутом партії (ч. 8 ст. 10 Закону). Реєстрація структурних утворень, що передбачені статутом партії, здійснюється лише після реєстрації політичної партії (ч. 6 ст. 11 Закону).

3.10. Чи може бути іноземець або особа без громадянства керівником політичної партії?

Ні, не може.

Членом політичної партії може бути лише громадянин України, який відповідно до Конституції України має право голосу на виборах (ст. 6 Закону). Керівник політичної партії повинен бути її членом. Відповідно керівником політичної партії не може бути іноземець або особа без громадянства.

3.11. Чи потрібно партії реєструвати символіку політичної партії?

Так, потрібно реєструвати символіку політичної партії.

При цьому вона має бути відмінною від зображення вже зареєстрованої символіки інших політичних партій та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (ч. 8 ст. 9 Закону).

3.12. Чи може партія отримувати прибутки?

Так, може, для фінансування статутної діяльності.

Увага! Політична партія є неприбутковою організацією та, відповідно, не є платником податку (ч. 2 ст. 14 Закону, ст. 133 Податкового кодексу України). Отже, доходи партії повинні використовуватися політичною партією виключно для фінансування видатків на її утримання, реалізацію мети (цілей, завдань) та напрямів її діяльності, визначених її установчими документами (ст. 133 Податкового кодексу України).

4. Відомості про вибори

4.1. Чи є внеском на підтримку політичної партії надходження коштів до виборчих фондів?

Ні, надходження коштів до відповідних виборчих фондів не є внеском на підтримку політичної партії відповідно до положень ст. 14 Закону.

Під час підготовки і проведення виборів Президента України, народних депутатів України, місцевих виборів політичною партією, її місцевою організацією, висунутим партією чи її місцевою організацією кандидатом на відповідних виборах, для фінансування своєї передвиборної агітації утворюється власний виборчий фонд. Формування виборчого фонду партії, місцевої організації партії, кандидата на виборах та використання коштів відповідних виборчих фондів здійснюються у порядку, встановленому відповідним законом про вибори (ч. 13 ст. 14 Закону).

Крім того, подання фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду партії, її місцевої організації, кандидата, висунутого партією чи її місцевою організацією на виборах, відповідно, Президента України, народних депутатів України, місцевих виборах, а також проведення їх аналізу здійснюються в порядку, встановленому відповідним законом про вибори (ч. 27 ст. 17 Закону).

4.2. Чи потрібно відображати у Звіті інформацію про висунутих та обраних кандидатів на останніх виборах (загальнодержавних та місцевих)?

Ні, така інформація не відображається у Звіті.

4.3. Чи потрібно відображати у Звіті кошти з надходження і витрат по загальнодержавних та місцевих виборах (виборчі фонди), а також дані по відкритих рахунках таких фондів, відомості про відкриття та закриття рахунків таких фондів?

Ні, не потрібно.

Відомості про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах не підлягають відображенню у Звіті.

4.4. Як у Звіті відображати повернення коштів з виборчих фондів, а також повернення грошової застави від виборчої комісії?

Повернення коштів з виборчих фондів, а також повернення грошової застави, яка повернулася на рахунки політичної партії чи її місцевої організації зі спеціального рахунку Центральної виборчої комісії чи відповідної виборчої комісії на підставах та в порядку, визначених законом про вибори, відображається як надходження, що не є внеском на підтримку політичної партії (ч. 11 ст. 14 Закону), у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

5. Майно та нематеріальні активи

5.1. Яке нерухоме майно потрібно відображати у Звіті?

У розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту потрібно відображати відомості про нерухоме майно, що перебуває:

- у власності політичної партії;
- на праві користування політичної партії, власником якого є фізичні та юридичні особи.

5.2. Інформація про які транспортні засоби відображається у Звіті?

У розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту потрібно відображати відомості про рухоме майно (транспортні засоби), що перебуває:

- у власності політичної партії;
- на праві користування політичної партії (власником якого є фізичні та юридичні особи).

5.3. Інформація про які нематеріальні активи (природні, комерційні тощо) відображається у Звіті?

У розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту потрібно відображати всі нематеріальні активи в розумінні П(С)БО 8, які належать політичній партії та/або її місцевій організації на праві власності або праві користування, незалежно від їх вартості.

5.4. Які відомості про цінні папери слід відображати у Звіті?

У розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту потрібно відображати такі відомості про цінні папери, які належать політичній партії, її місцевій організації:

- вид паперів;
- дата набуття права власності;
- кількість;
- емітент;
- номінальна вартість.

5.5. Які особливості відображення відомостей про рухоме майно (крім транспортних засобів), що перебуває у власності або на праві користування?

Якщо вартість однієї одиниці такого майна перевищує 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня звітного року, то відомості про майно, що перебуває у власності або на праві користування, зазначаються за всіма передбаченими позиціями у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту.

У разі, якщо вартість зазначеного майна не перевищує 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня звітного року, то відомості про таке майно не відображаються у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту.

5.6. Як звітувати про дохід від відчуження нерухомого майна партією?

Інформацію про отриманий політичною партією, її місцевою організацією дохід від відчуження нерухомого майна необхідно зазначати як надходження у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

5.7. Які особливості відображення придбаних матеріальних цінностей (майна)?

Під матеріальними цінностями (майном) маються на увазі:

- цінні папери;
- нерухоме майно;
- транспортні засоби;
- інше рухоме майно (вартість якого перевищує 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 01 січня звітного року).

Придбані матеріальні цінності (майно) відображаються у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту за первісною вартістю (сталю вартістю, яка відображає тільки вартість першого придбання політичною партією, її місцевою організацією цього об'єкта).

Крім того, відомості про витрати, пов'язані з придбанням зазначеного майна, відображаються у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

Увага! Згідно з ч. 2 ст. 181 Цивільного кодексу України рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі. Відповідно до вимог Закону під іншим рухомим майном розуміються зазначені вище речі, вартість конкретної одиниці яких перевищує 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 01 січня звітного року, а отже, підлягають відображенню у Звіті.

Приклад 1.

Політична партія придбала багатофункціональний пристрій для офісу (принтер; МФУ), однак його вартість не перевищує 113 500 грн (50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 01.01.2021).

У цьому разі відомості про таке майно не відображаються у Звіті.

Приклад 2.

Політична партія придбала автомобіль загальною вартістю 500 250 грн, що перевищує 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 01.01.2021.

У такому випадку відомості про це майно відображаються у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту.

5.8. Чи потрібно відображати відомості про майно, що використовується політичною партією, її місцевою організацією, на яке накладено обтяження?

Так, потрібно (п. 1 ч. 11 ст. 17 Закону).

5.9. Які особливості відображення відомостей про вартість об'єкту нерухомості?

Якщо політична партія, її місцева організація набула об'єкт нерухомості у власність, то відомості про вартість такого майна на дату набуття права власності обов'язково відображаються у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту.

У випадку користування нерухомим майном, відомості про вартість такого майна не підлягає відображенню у Звіті.

5.10. Як звітувати про передачу майна від політичної партії місцевій організації?

Така господарська операція з передачі майна не відображається у Звіті.

Разом з тим політична партія, її місцева організація, набувши у власність або користування відповідне майно, відображає його у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту.

Оскільки Закон виключає політичну партію та її місцеву організацію із суб'єктного складу внескодавців (детальніше викладено в запитанні 6.30), то передача майна у користування або власність від політичної партії своїй місцевій організації та навпаки, а також від місцевої організації політичної партії іншій місцевій організації цієї ж політичної партії не вважається спонсорським або іншим внеском на підтримку політичної партії.

6. Внески та інші надходження

6.1. Що вважається внеском на підтримку політичної партії?

Внеском на підтримку політичної партії є:

- грошові кошти
- інше майно
- переваги
- пільги
- послуги
- позики (кредити)
- нематеріальні активи
- будь-які інші вигоди нематеріального або негрошового характеру, у тому числі:
 - членські внески членів політичної партії;
 - спонсорство третіми особами заходів чи іншої діяльності на підтримку партії;
 - товари, роботи, послуги, надані або отримані безоплатно чи на пільгових умовах (за ціною, нижчою за ринкову вартість ідентичних або подібних робіт, товарів та послуг на відповідному ринку), отримані політичною партією, її місцевою організацією (ч. 4 ст. 14 Закону).

Спонсорство заходів чи іншої діяльності на підтримку партії, товари, роботи, або послуги, надані або отримані безоплатно чи на пільгових умовах від членів партії, вважаються внесками в тому числі.

6.2. Які існують обмеження при наданні грошових внесків на підтримку політичної партії?

Встановлено два види обмежень (ст. 15 Закону), стосовно:

- внескодавців (фізичних та юридичних осіб);
- максимального розміру (суми) внеску.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВНЕСКОДАВЦІВ (ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ):

Фізичні особи

Не допускається здійснення внесків такими фізичними особами (пп. 7, 8, 9, 10 ч. 1 ст. 15 Закону):

- які не є громадянами України (тобто іноземцями та особами без громадянства);
- анонімними особами чи особами під псевдонімом;
- громадянами України, які не досягли 18-річного віку або яких в установленому законом порядку визнано недієздатними;
- фізичними особами, з якими укладено договір про закупівлю робіт, товарів чи послуг для забезпечення потреб держави або територіальної громади на загальну суму понад 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня року, в якому здійснюється внесок, протягом строку дії такого договору та протягом 1 року після припинення його дії;
- особами, визнаними такими, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархами), відповідно до Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)».

Юридичні особи

Не допускається здійснення внесків такими юридичними особами (пп. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 ч. 1 ст. 15 Закону):

- органами державної влади та органами місцевого самоврядування;
- державними та комунальними підприємствами, установами та організаціями;
- юридичними особами, в яких не менше 10 відсотків статутного капіталу або прав голосу прямо або опосередковано належать державі, органам місцевого самоврядування;
- юридичними особами, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є особи, зазначені у п.п. «а», «в» - «і» п. 1 та у п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»;
- іноземними державами, іноземними юридичними особами, юридичними особами, в яких не менше 10 відсотків статутного капіталу або прав голосу прямо або опосередковано належать нерезидентам, а також

юридичними особами, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є іноземці чи особи без громадянства;

- незареєстрованими громадськими об'єднаннями, благодійними чи релігійними організаціями, а також іншими політичними партіями;
- юридичними особами, з якими укладено договір про закупівлю робіт, товарів чи послуг для забезпечення потреб держави або територіальної громади на загальну суму понад 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня року, в якому здійснюється внесок, – протягом строку дії такого договору та протягом 1 року після припинення його дії.

Зазначені фізичні та юридичні особи не можуть здійснювати жодних внесків у будь-якій формі та у будь-яких розмірах (сумах).

Всі інші фізичні та юридичні особи, на яких не поширюються обмеження, повинні дотримуватися обмежень в частині, що стосується визначеного Законом максимального розміру (суми) внеску.

ОБМЕЖЕННЯ МАКСИМАЛЬНОГО РОЗМІРУ (СУМИ) ВНЕСКУ

Фізичні особи

Загальний розмір (сума) внеску (внесків) на підтримку політичної партії від громадянина України протягом одного року не може перевищувати 400 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня року, в якому здійснювалися внески (ч. 3 ст. 15 Закону).

Розмір мінімальної заробітної плати встановлено законом про державний бюджет на відповідний рік.

Приклад:

У 2021 році розмір мінімальної заробітної плати у місяць на 1 січня становив 6 000,00 грн, а отже, максимальний розмір внеску на підтримку політичної партії від фізичної особи у 2021 році не може перевищувати 2 400 000,00 гривень.

Юридичні особи

Загальний розмір (сума) внеску (внесків) на підтримку політичної партії від юридичної особи протягом року не може перевищувати 800 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня року, в якому здійснювалися внески (ч. 4 ст. 15 Закону).

Розмір мінімальної заробітної плати встановлено законом про державний бюджет на відповідний рік.

Приклад:

У 2021 році розмір мінімальної заробітної плати у місяць на 1 січня становив 6 000,00 грн, а отже, максимальний розмір внеску на підтримку політичної партії від юридичної особи у 2021 році не може перевищувати 4 800 000,00 гривень.

6.3. Як визначається максимальний внесок у грошовій та негрошовій формі від юридичної / фізичної особи протягом року?

Внески, надані упродовж року на підтримку політичної партії, її місцевої організації однією фізичною/юридичною особою у різних видах (детальніше щодо видів викладено в запитанні 6.1), для визначення максимального розміру – підсумовуються (детальніше щодо максимального розміру (суми) внеску викладено в запитанні 6.2).

Під роком розуміється календарний рік – з 1 січня по 31 грудня включно року, в якому здійснювалися такі внески.

6.4. Чи можна здійснювати внески громадянам України, які перебувають за кордоном?

Так, можна.

Закон не містить заборон чи обмежень щодо місцезнаходження громадянина України під час здійснення внеску на підтримку політичної партії.

Водночас, якщо грошовий внесок здійснюється фізичною особою, то обраний нею спосіб здійснення банківської операції повинен забезпечувати можливість ідентифікації цієї фізичної особи (ч. 9 ст. 14 Закону).

Крім того, при здійсненні внеску потрібно дотримуватися обмежень, встановлених у ст. 15 Закону.

6.5. Які дані про себе повинен подавати внескодавець – фізична особа при здійсненні внеску для його належної ідентифікації?

Внескодавець – фізична особа має подавати таку інформацію для належної ідентифікації:

1. Прізвище, ім'я та по батькові (за наявності).
2. Місце проживання.
3. Реєстраційний номер облікової картки платника податків або ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів (щодо осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті).

Номер та (за наявності) серію паспорта громадянина України, в якому проставлено відмітку про відмову від одержання ідентифікаційного номера чи номера паспорта із записом про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків в електронному безконтактному носії).

4. Дату народження.
5. Призначення платежу.

Ця інформація відображається в документі, сформованому за результатами такої банківської операції (ч. 10 ст. 14 Закону).

6.6. Що розуміється під анонімним внескодавцем?

Анонімна особа - внескодавець – це особа, яка не забезпечила можливість її ідентифікації згідно з вимогами ч. 9 ст. 14 Закону та, відповідно, не надала вичерпної інформації, що передбачена у ч. 10 ст. 14 Закону (детальніше викладено в запитанні 6.5)

6.7. Чи вважається виконання своїх статутних обов'язків на громадських засадах головою політичної партії, головою місцевої організації та іншими членами статутних органів політичної партії / місцевої організації внеском на підтримку політичної партії?

Виконання статутних обов'язків на громадських засадах головою політичної партії, головою місцевої організації та іншими членами статутних органів політичної партії / місцевої організації не вважається внеском на підтримку політичної партії у розумінні ст. 14 Закону.

При цьому, якщо зазначені особи здійснюють витрати за рахунок власних коштів у процесі виконання партійної роботи відповідно до статутних завдань, то такі витрати вважаються внеском на підтримку політичної партії у розумінні ст. 14 Закону. Аналогічний підхід застосовується і до інших членів партії при здійсненні такої партійної роботи.

Звертаємо увагу на те, що у випадку надання безоплатних послуг партії або місцевій організації цієї партії, які не стосуються виконання статутних обов'язків вищими керівними особами партії, такі послуги вважаються внеском на підтримку політичної партії у розумінні ст. 14 Закону.

Увага! Вартість такого внеску розраховується відповідно до Методології (2021 року).

Приклад 1. Голова політичної партії здійснив оплату із власних коштів орендованого політичною партією приміщення. Такі витрати вважаються внеском на підтримку політичної партії в розумінні ст. 14 Закону.

Приклад 2. Член політичної партії надав у безоплатне строкове користування політичній партії власний автомобіль. Такі послуги вважаються внеском на підтримку політичної партії, в розумінні ст. 14 Закону.

6.8. Чи може фізична особа без офіційних доходів здійснювати внесок на користь партії?

Закон не містить заборон фізичним особам, які не мають доходів з офіційних джерел, здійснювати внески на користь політичних партій, однак такі дії містять ознаки злочину, передбаченого ч. 2 ст. 159-1 Кримінального кодексу України. Водночас під час перевірки звітів політичних партій Національне агентство здійснює аналіз правомірності здійснення фізичними та юридичними особами внесків на користь політичної партії (п. 5 ч. 22 ст. 17 Закону).

Зокрема, під час перевірки звітів політичних партій Національне агентство одержує та аналізує відомості з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (далі – ДРФО) про суми доходів, нарахованих фізичній особі за останні роки.

Невідповідність між сумою нарахованого за певний період фізичній особі – внескодавцю доходу згідно з відомостями ДРФО та сумою наданих нею внесків на користь політичної партії може свідчити про розпорядження особами, які здійснили внески, коштами третіх осіб з метою реалізації намірів останніх приховати публічне засвідчення обставин здійснення ними фінансової підтримки політичної партії. Тобто такий внесок може бути здійснено фізичною особою не особисто, а отже, з порушенням вимоги, встановленої у ч. 8 ст. 14 Закону.

За таких обставин у діях зазначених внескодавців вбачається наявність можливих ознак кримінального правопорушення, передбаченого у ч. 2 ст. 159-1 Кримінального кодексу України (порушення порядку фінансування політичної партії), про що Національне агентство інформує Національну поліцію України.

6.9. Де зазначати відомості про внески від фізичної особи – підприємця?

Інформація про внески від фізичної особи – підприємця, отримані політичною партією, її місцевою організацією, відображається у розділі "Внески та інші надходження" Звіту як внески від фізичних осіб.

! Додатково інформуємо, що 03.04.2019 Велика Палата Верховного Суду в рамках справи № 753/16525/16-ц визначила співвідношення понять фізичної особи та фізичної особи – підприємця, а також їх правового статусу (ознайомитися із копією даного судового рішення можна за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81203066>).

Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 24 Цивільного кодексу України людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.

Крім того, у ст. 25 Цивільного кодексу України передбачено, що здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи. Згідно з чч. 2, 4 цієї статті цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження та припиняється у момент її смерті.

З аналізу вимог цивільного законодавства (ст.ст. 24, 25, 26 Цивільного кодексу України) вбачається, що кожна фізична особа має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42 Конституції України). Це право закріплено у ст. 50 Цивільного кодексу України, у якій передбачено, що право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Тобто фізична особа, яка бажає реалізувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність, після проходження відповідних реєстраційних та інших передбачених законодавством процедур за жодних умов не втрачає і не змінює свого статусу фізичної особи, якого вона набула з моменту народження, а лише набуває до нього нової ознаки – підприємця. При цьому правовий статус «фізична особа – підприємець» сам по собі не впливає на будь-які правомочності фізичної особи, зумовлені її цивільною право- і дієздатністю, та не обмежує їх.

Крім того, після державної реєстрації фізичної особи – підприємця, за нею зберігається індивідуальний податковий номер цієї фізичної особи, на відміну від юридичної особи, якій присвоюється код ЄДРПОУ після її державної реєстрації.

Ураховуючи викладене, наявність у фізичної особи статусу суб'єкта господарювання не означає, що усі правовідносини за її участю є господарськими.

6.10. Як звітувати про внесок у вигляді нерухомого майна, наданого у безоплатне та безстрокове користування?

Політична партія відображає одноразово інформацію про такий внесок у таблиці «Інші внески» розділу «Внески та інші надходження» Звіту.

Вартість даного внеску розраховується згідно з Методологією (2018 року) або Методологією (2021 року) як сума внеску за рік.

У разі якщо користування таким майном припинено, політична партія не відображає у Звіті інформацію про нього.

6.11. Що розуміється під бенефіціарним власником? Які обмеження існують щодо внесків юридичних осіб у контексті кінцевого бенефіціарного власника?

Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.05.2020 № 225/20 "Про визначення термінів, що вживаються у Законі України "Про політичні партії в Україні" та законодавстві України про вибори"

Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння).

При цьому кінцевим бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права.

Вирішальний вплив, що здійснює кінцевий бенефіціарний власник (контролер), – здійснення фізичною та/або юридичною особою контролю над діяльністю однієї або кількох юридичних осіб шляхом безпосереднього або через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення володіння часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи чи шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, незалежно від формального володіння.

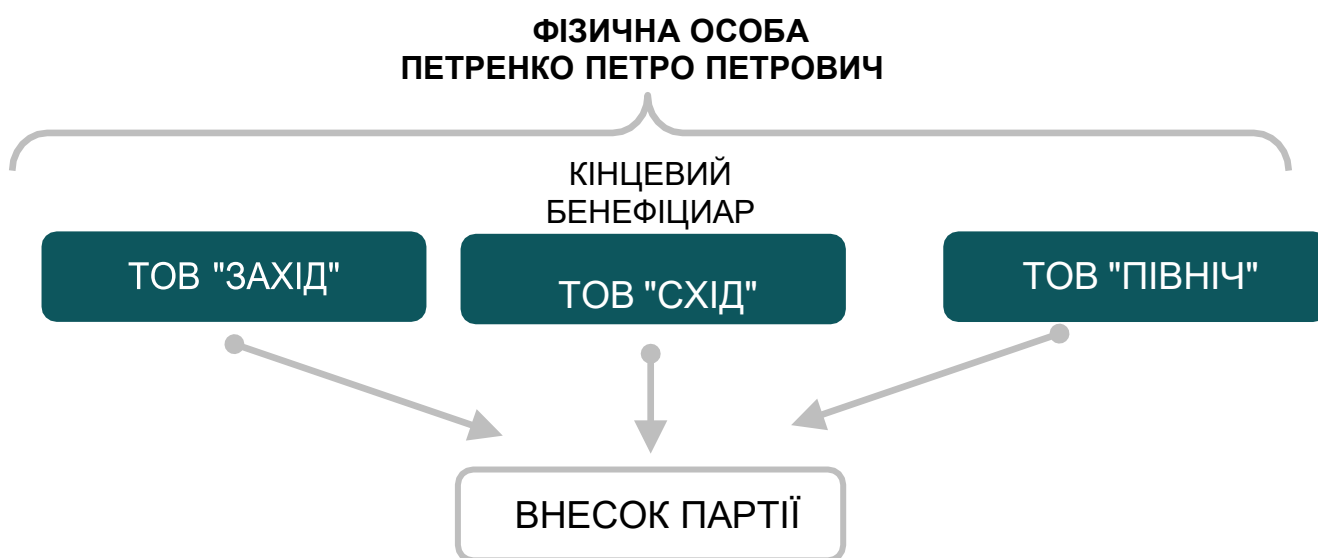
Не допускається здійснення внесків на підтримку політичних партій (пп. 4, 5 ч. 1 ст. 15 Закону):

- юридичними особами, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є особи, зазначені у п.п. «а», «в» - «і» п. 1 та у п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»;
- юридичними особами, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є іноземці чи особи без громадянства.

Якщо фізична або юридична особа здійснює або може здійснювати вирішальний вплив на діяльність однієї або кількох юридичних осіб (зокрема, є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи), внески такої фізичної або юридичної особи і підконтрольних їй юридичних осіб вважаються внеском однієї особи та обмежуються загальним розміром (сумою) внеску (внесків), встановленим у ст. 15 Закону.

Приклад 1. Декілька юридичних осіб, у яких бенефіціарним власником є одна фізична особа, здійснюють внески на підтримку політичної партії.

У такому випадку на загальну суму внеску діє обмеження, яке відповідає розміру внеску для однієї юридичної особи (800 мінімальних заробітних плат), а саме 4 800 000 грн станом на 01.01.2021 (див. схему). Аналогічне обмеження діє у разі, якщо у юридичних осіб, що здійснюють внески, засновник – одна юридична особа, яка здійснює вирішальний вплив на їх діяльність.

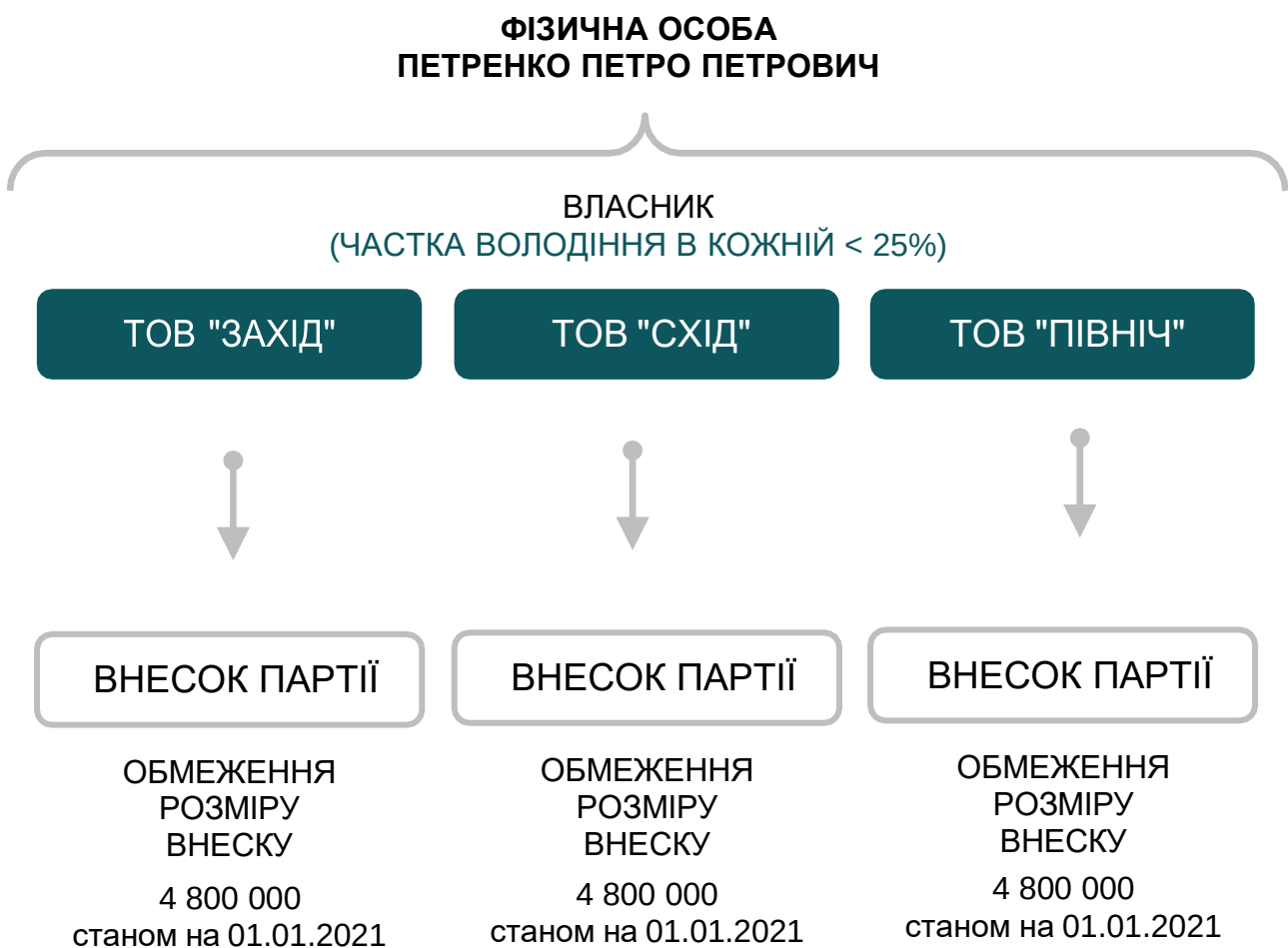

обмеження загального розміру внеску
(4 800 000 станом на 01.01.2021)

Приклад 2.

Засновник (власник) юридичних осіб, що роблять внески, не здійснює вирішального впливу на цих юридичних осіб та володіє в кожній з них загальною часткою менше 25 відсотків.

У такому випадку обмеження на розмір внеску діють для кожної юридичної особи окремо (див. схему).

Приклад 3.

Фізична особа – кінцевий бенефіціарний власник юридичної особи, – здійснює внески на підтримку політичної партії як особисто від себе, так і через зазначену юридичну особу.

У такому випадку для цих внесків будуть діяти окремі обмеження (див. схему):

Приклад 4.

Фізична особа – керівник юридичної особи (особа з правом підпису), – здійснює внески на підтримку політичної партії як особисто від себе, так і від імені юридичної особи.

У такому випадку до цих внесків будуть діяти окремі обмеження (див. схему):

для внеску від фізичної особи – 400 мінімальних заробітних плат (а саме 2 400 000 грн станом на 01.01.2021);

для внеску від юридичної особи – 800 мінімальних заробітних плат (а саме 4 800 000 грн станом на 01.01.2021).

6.12. Чи відображається у Звіті внесок в умовній сумі 1 грн?

Так, відображається.

Законодавством не передбачено обмеження щодо мінімального розміру (суми) внеску. З огляду на це у Звіті має бути наведено повну та достовірну інформацію про всі внески в грошовій та негрошовій формі (п. 2 ч. 11 ст. 17 Закону).

6.13. Чи потрібно відображати відомості про внесок у виді спонсорства третіми особами?

Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.05.2020 № 225/20 "Про визначення термінів, що вживаються у Законі України "Про політичні партії в Україні" та законодавстві України про вибори"

Так, необхідно.

Спонсорство – добровільне надання фізичною або юридичною особою матеріальної, фінансової, організаційної та іншої підтримки у проведенні заходів чи здійсненні іншої діяльності на підтримку політичної партії, її місцевої організації, що не пов'язані з безпосереднім удосконаленням знань, умінь та навичок членів політичної партії або її уповноважених осіб.

Треті особи – фізичні або юридичні особи, які від власного імені, за рахунок власних коштів, а також незалежно від наявності або відсутності згоди політичної партії надають добровільну матеріальну, фінансову, організаційну чи іншу підтримку політичній партії, її місцевій організації.

Внеском на підтримку політичної партії, зокрема, є спонсорство третіми особами заходів чи іншої діяльності на підтримку партії (ч. 4 ст. 14 Закону).

У разі одержання політичною партією, її місцевою організацією внеску у виді спонсорства третьої особи, такий внесок підлягає відображенню у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

6.14. Чи є внесками додаткові послуги надані під час конференції, що проводиться політичною партією?

У випадку, якщо додаткові послуги не включено до вартості оренди приміщення або замовленого кейтерингу, то вони вважаються внеском на підтримку політичної партії.

При цьому включення додаткових послуг до вартості оренди приміщення повинно документально підтверджуватися.

Приклад.

Політична партія проводить конференцію у приміщенні готелю, власник якого "бонусом" (не враховано у вартості оренди або в договорі про надання послуг) безоплатно організовує кейтеринг, каву-брейк тощо для учасників конференції або робить знижку на вартість зазначених послуг.

У такому випадку партія повинна відобразити у розділі «Внески та інші надходження» Звіту внесок власника готелю (ч. 4 ст. 14 Закону, спонсорство третіми особами заходів) та скласти висновок згідно з Методологією визначення розміру (суми) внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг.

Звертаємо увагу на те, що документальним підтвердженням факту отримання партією чи її місцевою організацією внеску буде написана в довільній формі заява від внескодавця.

Розмір (сума) такого внеску до 22.06.2021 визначається за Методологією 2018 року (посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1397-18#Text>, а починаючи з 22.06.2021 – за Методологією 2021 року (посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-21#n7>

6.15. Як звітувати про кошти, які не є внесками або державним фінансуванням?

Кошти, які не є внесками або державним фінансуванням (наприклад, рух коштів між центральною партією та місцевими організаціями, повернення грошової застави, коштів виборчого фонду, судових витрат тощо), відображаються як надходження у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

6.16. Чи є обов'язком партії документально обґрунтовувати ринкову вартість товарів, робіт або послуг за кожним договором?

Ні, оскільки Закон не містить вимог щодо обов'язку політичної партії підтверджувати відповідність ціни, зазначеної у кожному договорі, ринковій.

Разом з тим, якщо у договорі ціна товару, роботи або послуги є значно заниженою, то відповідна різниця є внеском на підтримку партії в розумінні ст. 14 Закону з моменту отримання такого товару, роботи або послуги.

Звертаємо увагу на те, що об'єкт внеску вважається придбаним політичною партією за ціною, нижчою за ринкову, у разі якщо вартість придбання такого об'єкта внеску на 15 та більше відсотків нижча найнижчої ринкової вартості ідентичних або подібних об'єктів внеску на відповідному ринку (п. 9 розділу 2 Методології (2021 року)).

6.17. Як повинна здійснюватися договірна робота партії?

Договірна робота партії має здійснюватися виключно з дотриманням вимог цивільного, господарського законодавства, а також Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», у тому числі щодо укладення договорів, виконання робіт, надання послуг, встановлення умов, ціни та строків.

6.18. Чи потрібно звітувати про дебіторську заборгованість?

Ні, не потрібно.

Форма Звіту не передбачає внесення інформації про дебіторську заборгованість.

6.19. Яким чином відображати надходження і повернення поворотної фінансової допомоги у Звіті?

Поворотна фінансова допомога за своєю правовою природою є позикою, а отже, є внеском на підтримку політичної партії (ч. 4 ст. 14 Закону) та відображається у Звіті як внесок, здійснений у грошовій формі.

Крім того, поворотна фінансова допомога відображається як фінансове зобов'язання у розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту.

Повернення поворотної фінансової допомоги зазначається як витрати у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту та не потребує відображення інформації щодо повернення внесків у відповідному розділі Звіту.

6.20. Чи потрібно дублювати інформацію про отримання внеску у вигляді безоплатної передачі приміщення на конкретний строк у розділі «Майно та нематеріальні активи» та у розділі «Внески та інші надходження» Звіту?

Так, потрібно.

Відомості про такий внесок (майно) відображаються у розділах «Майно та нематеріальні активи» і «Внески та інші надходження» Звіту.

6.21. Чи будуть майно, переваги, пільги, послуги, отримані без згоди політичної партії, вважатися внесками політичної партії?

Так, оскільки внесками вважається будь-яке майно, переваги, пільги, послуги, надані з метою підтримки політичної партії.

Закон не містить обов'язку надання згоди політичною партією на отримання внесків.

Увага! У разі якщо такий внесок має провокативний характер, партія може повідомити про це Національне агентство та Національну поліцію.

6.22. У якому випадку політична партія зобов'язана відмовитися від грошового внеску? Який порядок та строк повернення таких внесків?

Повернення внесків на рахунок внескодавця або перерахування до державного бюджету передбачено у двох випадках:

- якщо сума внеску є більшою за максимальний можливий розмір внеску, визначений у ч.ч. 3, 4 ст. 15 Закону;
- внесок здійснений особою, яка відповідно до ч. 1 ст. 15 Закону не має права його здійснювати (детальніше викладено у запитанні 6.2).

Обов'язок політичної партії відмовитись від внеску виникає, якщо уповноваженій особі політичної партії стало достовірно відомо про недотримання внескодавцем законодавчих обмежень при здійсненні внеску. Така інформація може бути отримана партією самостійно та/або від Національного агентства у випадку встановлення таких фактів.

Зазначимо, що від такого внеску партія має відмовитися протягом 30 робочих днів з дня, коли уповноваженій особі політичної партії стало достовірно відомо про здійснення внеску з порушеннями. Такі внески повертаються внескодавцю, а якщо таке повернення неможливе – ці кошти перераховуються до державного бюджету (ч. 7 ст. 15 Закону).

Перерахування таких коштів здійснюється у банку, в якому відкрито рахунок, на який було зараховано внесок.

Підставою для перерахування є заява про відмову від внеску чи його частини з боку політичної партії або її місцевої організації та платіжний документ. Ця заява має бути підписана керівником політичної партії або керівником її місцевої організації.

Якщо перерахування внеску відбувається до державного бюджету, воно здійснюється на рахунки, відкриті в Державній казначейській службі України.

Перерахування відбувається за субрахунком 3130 «Надходження до загального фонду державного бюджету», код класифікації – 24060300 «Інші надходження».

Реквізити рахунків, відкритих у Казначействі за кодом 24060300 «Інші надходження», можна знайти на офіційному вебсайті Казначейства за посиланням: <https://www.treasury.gov.ua>

Національне агентство у випадку виявлення порушення порядку надання внеску за результатом перевірки Звіту або державного контролю (за додержанням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій) складає щодо внескодавця адміністративний протокол за ст. 212-15 КУпАП та направляє його до суду.

При розгляді протоколу суд може застосувати санкцію у вигляді конфіскації суми внеску, здійсненого з порушенням Закону.

З відповідною практикою суду можна ознайомитися за посиланням:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/96525873>.

Увага! Політична партія, її місцева організація має право на власний розсуд відмовитися від грошового внеску (здійсненого без порушень Закону) до дня подання Звіту за період, в якому отримано такий внесок (ч. 8 ст. 15 Закону).

6.23. Чи вважатиметься внеском для місцевої організації використання програмного забезпечення політичної партії?

Ні, не вважатиметься.

6.24. Чи зобов'язаний внескодавець подавати письмову заяву при здійсненні ним внеску на підтримку політичної партії або до виборчого фонду кандидата?

Ні, не зобов'язаний.

Разом із платіжним документом про здійснення грошового внеску на підтримку політичної партії до установи банку України чи відділення зв'язку внескодавцем подається письмова заява про відсутність у нього обставин, наявність яких є підставою для відмови у прийнятті відповідного платіжного документа (ст. 15 Закону в редакції, що діяла до 16.01.2020).

Таку заяву необхідно було подавати за формою, затвердженою Національним агентством, при цьому без подання такої заяви банківська установа чи відділення зв'язку не повинні були приймати платіжний документ на здійснення вищезазначеного грошового внеску.

На виконання вказаних вимог Закону Національне агентство прийняло рішення від 02.06.2016 № 7, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.06.2016 за № 902/29032, яким затверджено форми заяв до платіжного документа на здійснення грошового внеску на підтримку політичної партії.

Проте у зв'язку із внесеними змінами Законом України від 19.12.2019 № 410-IX "Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання і протидії політичній корупції" обов'язок стосовно подання зазначених заяв скасовано.

Отже, станом на сьогодні при здійсненні внеску(ів) саме на підтримку політичної партії, її місцевої організації від особи, яка має намір зробити такий внесок, подання зазначеної заяви не вимагається.

Внескодавець повинен подавати письмову заяву при здійсненні ним внеску до виборчого фонду кандидата.

Водночас організація та проведення проміжних виборів і заміщення народних депутатів України, обраних у загальнодержавному виборчому окрузі, повноваження яких достроково припинені, здійснюються в порядку, передбаченому Законом України "Про вибори народних депутатів України" (п.п. 2 п. 2 розділу XXXXII "Прикінцеві та перехідні положення" Виборчого кодексу України).

Разом з тим встановлено обов'язок установи банку або відділення зв'язку не приймати добровільний внесок до виборчого фонду кандидата від особи, яка не подала заяву про відсутність в неї обставин, передбачених у ст. 15 Закону, за формою, затвердженою Національним агентством (ст. 50 Закону України "Про вибори народних депутатів України").

Таким чином, обов'язок подавати заяву залишається при здійсненні внеску(ів) до виборчого фонду кандидата (на відміну від здійснення внесків на підтримку політичної партії) у зв'язку з проведенням проміжних виборів і заміщенням народних депутатів України, обраних у загальнодержавному виборчому окрузі, повноваження яких достроково припинені.

6.25. Чи звітувати про роботи, товари, послуги, отримані партією за ціною нижчою ринкової вартості ідентичних або подібних робіт, товарів, послуг?

Так, звітувати.

Вартість, яку сплачує політична партія за роботи, товари або послуги, може бути нижчою за ринкову. Однак, у разі невідповідності такої вартості ринковій ціні необхідно встановити різницю у грошовому еквіваленті двох цін: ціни, яку фактично сплачено політичною партією, та ринкової ціни за товар, роботу чи послугу.

БЛОК 6. Внески та інші надходження

Така різниця у розумінні ст. 14 Закону вважається внеском, оскільки надання особою на пільгових умовах товарів, робіт чи послуг є підтримкою політичної партії. Розмір (сума) внеску у формі робіт, товарів або послуг визначається на основі ринкової вартості ідентичних або подібних робіт, товарів та послуг на відповідному ринку за методологією, розробленою та затвердженою Національним агентством з питань запобігання корупції за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики (ст. 15 Закону).

Підставою для визначення розміру (суми) об'єкта внеску є отримання безоплатно чи за ціною, нижчою за ринкову вартість ідентичних або подібних робіт, товарів, послуг на відповідному ринку

- політичною партією,
- її зареєстрованою в установленому порядку місцевою організацією,

внеску у формі робіт, товарів або послуг, що підтверджується первинними та іншими документами.

Таким чином, у розділі "Внески та інші надходження" Звіту необхідно відображати внесок на підтримку політичної партії, що полягає у різниці між ціною, яка фактично сплачена партією, та ринковою ціною за товар, роботи чи послуги.

Розмір (сума) такого внеску до 22.06.2021 визначається за
Методологією 2018 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1397-18#Text>,
а починаючи з 22.06.2021 – за Методологією 2021 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-21#n7>

6.26. Чи можуть іноземні юридичні особи здійснювати спонсорство на підтримку політичних партій?

Ні, не можуть.

Закон не допускає здійснення внесків на підтримку політичних партій іноземними державами, іноземними юридичними особами, юридичними особами, в яких не менше 10 відсотків статутного капіталу або прав голосу прямо або опосередковано належать нерезидентам, а також юридичними особами, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є іноземці чи особи без громадянства (п. 5 ч. 1 ст. 15 Закону).

Національне агентство встановило визначення термінів "спонсорство", "треті особи", що вживаються у Законі (ч. 5 ст. 14 Закону).

Спонсорство – добровільне надання фізичною або юридичною особою матеріальної, фінансової, організаційної та іншої підтримки у проведенні заходів чи здійсненні іншої діяльності на підтримку політичної партії, її місцевої організації, що не пов'язані з безпосереднім удосконаленням знань, умінь та навичок членів політичної партії або її уповноважених осіб (наказ Національного агентства від 28.05.2020 № 225/20, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 12.06.2020 за № 513/34796 (зі змінами)).

Таким чином, не допускається надання політичним партіям підтримки, що має ознаки спонсорства, організаціями, зареєстрованими або іншим чином створеними за законодавством іншим, ніж законодавство України, та/або виконавчий орган управління яких розташований за межами України.

- ! Політична партія має право отримувати від іноземних громадських організацій та політичних партій безоплатно послуги, зокрема у вигляді тренінгів, навчальних семінарів, лекцій, у випадку, якщо такі заходи пов'язані з безпосереднім удосконаленням знань, умінь та навичок членів політичної партії або її уповноважених осіб.

6.27. Які особливості надання / отримання та відображення у Звіті позички?

Користування будь-якою річчю за договором позички є внеском на підтримку партії у розумінні ч. 4 ст. 14 Закону та відображається у розділі "Внески та інші надходження" із застосуванням Методології визначення розміру (суми) внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг.

! Розмір (сума) такого внеску до 22.06.2021 визначається за Методологією 2018 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1397-18#Text>,
а починаючи з 22.06.2021 – за Методологією 2021 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-21#n7>

6.28. Як звітувати про кредиторську заборгованість?

Кредиторська заборгованість підлягає відображенню протягом трьох років як фінансове зобов'язання у розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту.

Після спливу строків позовної давності (три роки), потрібно відображати її як внесок на підтримку політичної партії у розділі «Внески та інші надходження» Звіту, з одночасним відображенням у розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту.

6.29. Чи вважається політична партія, її місцева організація внескодавцями?

Ні, не вважаються.

Внеском на підтримку політичної партії є грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, позики (кредити), нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального або негрошового характеру, у тому числі членські внески членів політичної партії, спонсорство третіми особами заходів чи іншої діяльності на підтримку партії, товари, роботи, послуги, надані або отримані безоплатно чи на пільгових умовах (за ціною, нижчою за ринкову вартість ідентичних або подібних робіт, товарів та послуг на відповідному ринку), отримані політичною партією, її місцевою організацією (ч. 4 ст. 14 Закону).

Не допускається здійснення внесків на підтримку політичних партій, зокрема, іншими політичними партіями (п. 6 ч. 1 ст. 15 Закону).

При цьому обмеження загального розміру (суми) внеску (внесків) на підтримку політичної партії від юридичної особи протягом року сукупно враховує внески, що здійснені як на політичну партію, так і на її місцеву організацію (ч. 4 ст. 15 Закону).

Згідно із Законом під отриманням внесків політичною партією необхідно розуміти отримання внесків політичною партією як утворенням загальнодержавного значення, складовими якої є також місцеві організації, що мають статус юридичної особи.

Отже, Закон виключає політичну партію, в тому числі її місцеву організацію із суб'єктного складу внескодавців.

6.30. Як визначається ринкова вартість послуги, якщо на формування ціни впливають такі складові, як досвід, кваліфікація, рейтинг на відповідному ринку контрагента тощо?

Вартість послуги, отриманої безоплатно чи за ціною, нижчою за ринкову вартість, визначається на основі ринкової вартості ідентичних або подібних

послуг на відповідному ринку за Методологією визначення розміру внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг (ч. 6 ст. 15 Закону).

Таким чином, **ринкова вартість послуги визначається на основі ідентичних або подібних послуг на відповідному ринку**. При цьому у разі відповідності вартості послуги її ринковій вартості зазначена методологія не застосовується. Щодо вартості, нижче ринкової, яку сплачує політична партія за роботи, товари, або послуги, детальніше викладено в запитанні 6.25.

Розмір (сума) такого внеску до 22.06.2021 визначається за Методологією 2018 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1397-18#Text>,
а починаючи з 22.06.2021 – за Методологією 2021 року
(посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-21#n7>

6.31. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії залучення коштів під час проведення заходу партії шляхом продажу брендованої продукції партії, квитків на фандрейзингові заходи партії тощо?

Ні, не вважається.

Оскільки таке залучення коштів є доходом партії від законної діяльності, відтак не є внеском на підтримку політичної партії в розумінні ст. 14 Закону.

Політична партія є неприбутковою організацією та відповідно не є платником податку (ч. 2 ст. 14 Закону, ст. 133 Податкового кодексу України).

Отже, зазначені доходи повинні використовуватися політичною партією виключно для фінансування видатків на її утримання, реалізацію мети (цілей, завдань) та напрямів її діяльності, визначених її установчими документами (ст. 133 Податкового кодексу України).

6.32. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії надання послуги з використання адреси приміщення для зазначення місцезнаходження при державній реєстрації місцевої організації політичної партії без статусу юридичної особи?

Так, надання такої послуги вважається внеском на підтримку політичної партії в розумінні ст. 14 Закону.

Зазначене вище впливає з того, що місцева організація без статусу юридичної особи не може отримувати внески в силу свого статусу, відтак вважається, що зазначену послугу отримує сама політична партія або її місцева організація, що має статус юридичної особи залежно від того, хто є засновником такої місцевої організації без статусу юридичної особи.

Відомості про такий внесок відображаються у розділі «Внески та інші надходження» Звіту політичної партії чи місцевої організації, що має статус юридичної особи, відповідно.

6.33. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії надання приміщення у користування місцевій організації без статусу юридичної особи для здійснення діяльності?

Так, надання такої послуги вважається внеском на підтримку політичної партії в розумінні ст. 14 Закону.

Відомості про такий внесок відображаються у розділі «Внески та інші надходження» Звіту політичної партії чи місцевої організації, що має статус юридичної особи залежності від того, хто є засновником місцевої організації без статусу юридичної особи.

Крім цього, відомості про фактичне користування приміщенням відображаються у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту політичної партії чи місцевої організації, що має статус юридичної особи, відповідно.

6.34. Де відображається інформація про доходи від законної діяльності політичної партії?

Така інформація відображається в таблиці «Інші надходження» розділу «Внески та інші надходження» Звіту.

6.35. Які безоплатні послуги надані політичній партії вважаються внеском?

Послуги (волонтерська діяльність, розміщення реклами тощо) надані політичній партії безоплатно, однак які мають вартість або вона може бути визначена відповідно до п. 3 розділу III Методології (2021 року), вважаються внеском в розумінні ст. 14 Закону.

Разом з тим про такі послуги повинно бути відомо безпосередньо політичній партії та/або контролюючому органу.

Увага! Національне агентство має право повідомляти політичну партію (шляхом надсилання електронного листа через кабінет Реєстру) про наявну в нього інформацію щодо зазначених послуг, отриману при здійсненні моніторингу.

6.36. Коли поширення інформації про захід членами партії або третіми особами вважається внеском?

Якщо поширення (в соціальних мережах, реклама тощо) членом політичної партії та/або третіми особами інформації про участь у заходах, які проводяться на підтримку партії, здійснюється на платній основі, то такі дії вважаються внеском у розумінні ст. 14 Закону (у вигляді надання послуг або їх оплати, що здійснюється третіми особами).

У разі поширення членами політичної партії та/або третіми особами інформації про вказані заходи на безоплатній основі, такі дії цих осіб не вважаються внеском у розумінні ст. 14 Закону.

Увага! Поширення інформації (на платній або безоплатній основі) членом політичної партії та/або іноземною юридичною особою інформації про участь у заходах, які не пов'язані з підтримкою партії, не вважається внеском на підтримку політичної партії у розумінні ст. 14 Закону.

6.37. Чи вважається проведення заходів з різних питань суспільної діяльності, на яких присутні члени партії, внеском на підтримку партії?

Ні, не вважається.

Заходи, що мають на меті підвищити рівень знань та навичок з різних аспектів суспільної діяльності або є платформою для обміну досвідом, які організовуються та проводяться, у тому числі, за участі іноземних юридичних осіб та на яких присутні члени політичної партії, **не вважаються внеском на підтримку політичної партії у розумінні ст. 14 Закону**, оскільки в цьому випадку партія не отримує вигоди нематеріального або негрошового характеру.

6.38. Чи вважається внеском на підтримку політичної партії діяльність волонтерів на користь цієї партії?

Так, вважається.

Участь волонтерів у агітації (крім передвиборної), організації та проведенні масових заходів партії (облаштування заходу, здійснення технічного супроводження заходу, виконання допоміжних організаційних функцій тощо) на підтримку партії **вважається внеском у розумінні ст. 14 Закону, оскільки політична партія отримує вигоди нематеріального характеру.**

При цьому вартість внесків, отриманих на безоплатній основі, обчислюється відповідно до п. 3 розділу III Методології (2021 року).

Увага! Участь волонтерів у передвиборній агітації політичної партії не є внеском на її підтримку в розумінні ст. 14 Закону. Така діяльність регулюється положеннями Виборчого кодексу України.

6.39. Чи потрібно застосовувати методологію визначення розміру (суми) внеску, якщо його вартість встановлена за первинними документами / іншими правочинами або встановлюється за ціною, що підлягає державному регулюванню?

Ні, не потрібно.

Встановлення вартості такого внеску за методологією визначення розміру (суми) внеску на підтримку політичної партії у формі робіт, товарів або послуг не проводиться.

Така вартість відображається у графі «Вартість внеску за договором» таблиці «Інші внески» розділу «Внески та інші надходження» Звіту.

! Вартість внеску на підтримку політичної партії у вигляді оплати товарів, робіт та послуг, яка встановлена за первинними документами / іншими правочинами, повинна відповідати ринковій ціні.

7. Державне фінансування

7.1. Коли закінчується календарний рік, протягом якого партія повинна витратити кошти, отримані з державного бюджету?

Календарний рік закінчується на 365/366 календарний день, починаючи з першого дня отримання коштів у відповідному календарному році.

Політична партія має право використати кошти, отримані на фінансування її статутної діяльності, протягом одного календарного року з дня першого перерахування таких коштів на рахунок політичної партії у відповідному календарному році (ч. 1 ст. 17-6 Закону).

Тобто політична партія, отримавши вперше на рахунок кошти на фінансування статутної діяльності у відповідному календарному році, має право використати розподілений Національним агентством для цієї політичної партії обсяг щорічного державного фінансування її статутної діяльності протягом 365/366 календарних днів.

Приклад.

Політична партія отримала 17.02.2021 перші 25% фінансування статутної діяльності, а надалі наступні 75%.

Відповідно, кошти державного фінансування, отримані у 2021 році, політична партія має право використати до 16.02.2022, тобто протягом 365 календарних днів з дня першого перерахування (17.02.2021).

7.2. Який строк повернення невикористаних коштів?

Політична партія зобов'язана перерахувати залишки невикористаних коштів до кінця року, наступного за роком отримання коштів державного фінансування.

Якщо після завершення календарного року, наступного за роком, у якому на рахунок політичної партії було вперше перераховано кошти на фінансування статутної діяльності політичної партії, зазначені кошти не були використані, політична партія зобов'язана перерахувати залишки невикористаних коштів до державного бюджету (ч. 2 ст. 17-6 Закону).

Приклад.

Кошти державного фінансування вперше отримано 17.02.2021, і на кінець календарного року (16.02.2022) був залишок коштів на окремому рахунку для коштів з державного бюджету. Відповідно, термін повернення невикористаних коштів державного фінансування – 31.12.2022.

7.3. На який розрахунковий рахунок повертаються невикористані кошти?

Невикористані кошти повертаються на рахунки, відкриті в Державній казначейській службі України у розрізі територій за субрахунком 3130 «Надходження до загального фонду державного бюджету», кодом класифікації доходів бюджету 24060300 «Інші надходження» та за місцезнаходженням.

Реквізити рахунків, відкритих у Казначействі за кодом 24060300 «Інші надходження», можна знайти на офіційному вебсайті Казначейства за посиланням: <https://www.treasury.gov.ua>

7.4. Чи можна розміщувати кошти державного фінансування на депозит? Які існують обмеження щодо їх розміщення?

Так, можна.

Кошти, отримані політичною партією з державного бюджету на фінансування її статутної діяльності, можуть бути повністю або частково розміщені під визначений процент (дохід) виключно в установі державного банку України (ч. 6 ст. 14 Закону).

Строк розміщення таких коштів не може перевищувати строк для їх використання, тобто 365/366 календарних днів з дня їх першого перерахування Національним агентством на окремий рахунок для отримання коштів державного фінансування у відповідному календарному році (ч. 6 ст. 14 Закону)

Проценти (дохід), отримані політичною партією за розміщення на поточному або вкладному (депозитному) рахунку коштів, заборонено зараховувати на окремий рахунок політичної партії для отримання коштів державного фінансування (ч. 7 ст. 14 Закону)

7.5. Які вимоги застосовуються до використання коштів, отриманих політичною партією як проценти (дохід) за розміщення коштів державного фінансування на депозиті?

До таких коштів застосовуються вимоги Закону щодо цільового використання коштів, отриманих політичною партією з державного бюджету на фінансування її статутної діяльності (ч. 7 ст. 14 Закону):

- політична партія не має права використовувати ці кошти на фінансування участі у виборах народних депутатів України, виборах Президента України, місцевих виборах та на цілі, не пов'язані із статутною діяльністю (ч. 2 ст. 17-9 Закону);
- політична партія має право на використання цих коштів протягом 365/366 календарних днів з дня їх першого перерахування (зарахування) політичній партії у відповідному календарному році (ч. 1 ст. 17-6 Закону) (детальніше викладено в запитанні 7.1);
- якщо ці кошти не були використані, політична партія зобов'язана перерахувати залишки невикористаних коштів до державного бюджету (ч. 2 ст. 17-6 Закону) (детальніше викладено в запитанні 7.2).

7.6. Чи існують обмеження щодо використання коштів державного фінансування при здійсненні фінансування цільових проектів громадських організацій, які включають, зокрема, витрати на оренду офісу, оплату праці голови громадської організації та проектних менеджерів, закупівлю, з метою реалізації проекту, матеріально-технічних засобів тощо?

Так, фінансова підтримка політичними партіями громадських організацій може бути спрямована виключно на конкретно визначені статутні цілі громадських організацій, крім благодійних.

Політичні партії мають право вільно провадити свою діяльність у межах, передбачених Конституцією України та законами України. Зокрема, політичні партії мають право ідейно, організаційно та матеріально підтримувати молодіжні, жіночі та інші об'єднання громадян, подавати допомогу у їх створенні (ч. 1 ст. 12 Закону).

Політичні партії для здійснення своїх статутних завдань мають право володіти, користуватися та розпоряджатися рухомим і нерухомим майном, коштами, обладнанням, транспортом, набуття яких не забороняється законами України (ч. 2 ст. 14 Закону).

Повноваження власника щодо майна, у тому числі коштів, що є власністю політичної партії, здійснюються відповідно до законодавства України в порядку, передбаченому статутом політичної партії (ст. 16 Закону).

Таким чином, політичні партії, виконуючи свої програмні цілі та завдання, можуть сприяти громадянам та їх об'єднанням у реалізації їх прав, зокрема у культурній, спортивній, екологічній, правозахисній сферах тощо.

До того ж політична партія має право здійснювати підтримку громадських організацій, у тому числі за рахунок коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності.

Разом з тим слід врахувати деякі особливості правомірності отримання громадськими організаціями зазначених коштів з огляду на положення Законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та «Про громадські об'єднання».

Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку (ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання»).

Утворення громадського об'єднання здійснюється на установчих зборах його засновників та оформлюється протоколом. Протокол установчих зборів громадського об'єднання має містити відповідні відомості, в тому числі рішення про утворення громадського об'єднання із зазначенням мети (цілей) його діяльності та рішення про затвердження статуту громадського об'єднання (ст. 9 Закону України «Про громадські об'єднання»).

Визначено, що **благодійна діяльність** – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара (ст. 1 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності.

Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах (ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Суб'єктами благодійної діяльності є благодійні організації, які утворені та діють відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», а також інші благодійники та бенефіціари (ст. 4 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Благодійники спільно чи індивідуально можуть здійснювати благодійну діяльність на підставі добровільного вибору одного або кількох таких її видів, зокрема це може бути безоплатна передача у власність бенефіціарів коштів (ст. 5 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Отже, громадська організація зі статусом юридичної особи у разі здійснення одного чи декількох видів благодійної діяльності, за умови, що така діяльність не є її основою метою, буде визнаватися благодійником.

Відповідно, політична партія має право здійснювати фінансову підтримку громадських організацій за винятком фінансування їх статутних цілей, пов'язаних із безпосереднім здійсненням благодійної діяльності. Тобто така фінансова підтримка може бути спрямована виключно на конкретно визначені статутні цілі громадських організацій, крім благодійних.

Проте слід врахувати положення ст. 6 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», згідно з якими благодійною пожертвою визнається безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до вказаного Закону.

Таким чином, цільова передача коштів політичною партією та їх подальше використання громадськими організаціями жодним чином не повинні пов'язуватися з благодійною діяльністю, оскільки така підтримка буде вважатися благодійною пожертвою в розумінні зазначеного положення закону, відтак політична партія визнаватиметься благодійником, що не відповідає цілям її статутної діяльності.

! У разі нецільового направлення політичною партією коштів на підтримку громадських організацій, така підтримка буде розцінюватися як благодійна діяльність з боку політичної партії, здійснення якої не належить до її статутних цілей. Використання політичною партією коштів, виділених з державного бюджету на фінансування її статутної діяльності на цілі, не пов'язані зі здійсненням останньої, є підставою для припинення державного фінансування статутної діяльності політичної партії (ч. 1 ст. 17-8 Закону).

7.7. Що означає оформлення Звіту партії з грубим порушенням встановлених вимог щодо оформлення?

Грубим порушенням встановлених вимог щодо оформлення Звіту є (п. 6 розділу III Порядку проведення перевірки Звіту):

- подання Звіту за підписом особи, яка не уповноважена його підписувати;
- подання Звіту без відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру місцевих організацій політичної партії;
- неподання копій звітів про проведення щорічного внутрішньопартійного фінансового аудиту та незалежного зовнішнього аудиту фінансової звітності політичної партії у випадках, передбачених Законом.

7.8. Чи має політична партія статус одержувача бюджетних коштів у розумінні Бюджетного кодексу України?

Ні, політична партія не має статусу одержувача бюджетних коштів.

Одержувач бюджетних коштів – суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету (п. 38 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України).

Чинне законодавство не передбачає бюджетних програм щодо використання політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їх статутної діяльності.

Разом з тим основу регламентації діяльності політичних партій становлять положення Закону.

Так, повноваження власника щодо майна, в тому числі коштів, що є власністю політичної партії, здійснюються відповідно до законодавства України в порядку, передбаченому статутом політичної партії (ст. 16 Закону).

7.9. На який рахунок повертаються кошти державного бюджету, виділені на фінансування статутної діяльності політичної партії, помилково / надлишково отримані місцевою організацією від політичної партії?

Кошти державного бюджету, виділені на фінансування статутної діяльності політичної партії, які були помилково / надлишково отримані місцевою організацією, не втрачають свого статусу, а отже, повертаються на окремий рахунок політичної партії, відкритий для зарахування таких коштів.

8. Платежі та інші витрати

8.1. Що розуміється під витратами на здійснення статутної діяльності?

Витрати на здійснення статутної діяльності – ті витрати, які пов'язані з реалізацією завдань політичної партії, що визначені її статутом у процесі здійснення діяльності політичної партії.

Політичні партії провадять свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України «Про політичні партії в Україні», а також інших законів України та згідно з партійним статутом, що визначає статутні завдання партії (ст. 3 Закону).

8.2. Що розуміється під утриманням місцевих організацій?

Утримання місцевих організацій – здійснення матеріальної (фінансової) підтримки партією з метою забезпечення організації діяльності її місцевих організацій, передбачених її статутом.

8.3. Які особливості звітування про витрати на публічні заходи, у тому числі з'їзди, конференції?

Якщо такі витрати понесла третя особа, це вважається внеском на підтримку політичної партії, а саме спонсорством (ч. 4 ст. 14 Закону), та підлягає відображенню у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

Обмеження щодо спонсорських внесків на користь політичних партій детальніше розкриті у блоці 6 цих Роз'яснень.

8.4. Як відображати у Звіті відомості щодо партії / третіх осіб, які розповсюджують / реалізують продукцію з логотипом, найменуванням партії?

Якщо таку діяльність через третіх осіб здійснює сама партія, то це має відображатися у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

Якщо таку діяльність здійснюють безоплатно чи на пільгових умовах треті особи, це буде вважатися внеском на підтримку партії. При цьому розмір такого внеску визначається за Методологією (2018 року / 2021 року).

У разі самостійної реалізації політичною партією продукції з символікою партії, надходження коштів від продажу такої продукції відображається в полі «Інші надходження» розділу «Внески та інші надходження» Звіту. При цьому відомості про особу покупця у Звіті не відображаються.

Розмір (сума) такого внеску до 22.06.2021 визначається за Методологією 2018 року (посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1397-18#Text>, а починаючи з 22.06.2021 – за Методологією 2021 року (посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-21#n7>).

Під реалізацією слід розуміти безпосередньо продаж продукції.

Розповсюдження продукції може здійснюватися як шляхом її реалізації (продажу), так і безоплатно.

Отримання політичною партією доходу від реалізації такої продукції третіми особами за умовами попередньо укладеного правочину не вважається внеском у розумінні ст. 14 Закону. Такі надходження від законної діяльності політичної партії відображаються в полі «Інші надходження» розділу «Внески та інші надходження» Звіту.

8.5. Як відображати у Звіті діяльність партії із заохочення культурних заходів?

Якщо заохочення культурних заходів партією здійснюється у негрошовій формі, така діяльність партії відображенню у Звіті не підлягає.

Якщо заохочення культурних заходів партією здійснюється у грошовій формі, такі витрати партії відображаються у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

Витрати партії у грошовій формі на заохочення культурних заходів можна здійснювати за винятком тих, які мають ознаки благодійної діяльності (детальніше викладено в запитанні 8.11).

8.6. Чи можна відряджати та оплачувати витрати на відрядження осіб, які не перебувають у трудових відносинах з партією?

Так, можна, на виконання завдань статутної діяльності партії.

Витрати на відрядження осіб, які не перебувають у трудових відносинах з партією, для виконання завдань статутної діяльності партії партія оплачує як надані послуги, що підлягають відображенню у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

8.7. Які особливості відображення відомостей про вебсайт, що є у партії?

Відомості про витрати на оплату послуг з розробки вебсайту (у разі наявності), його хостингу на серверах, послуг з його інформаційного, технічного обслуговування та технічної підтримки підлягають відображенню у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

8.8. Як відображати відомості про оплату послуг (адміністративний збір, нотаріальні послуги) з державної реєстрації змін відомостей про партію (зміна керівника, адреси тощо) чи судового збору?

Такі відомості необхідно відображати як платежі з рахунків політичної партії у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

Якщо оплату адміністративного чи судового збору здійснила третя особа, то це вважається внеском на підтримку політичної партії в розумінні ч. 4 ст. 14 Закону. Відомості про такий внесок повинні відображатися у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

При цьому розмір внеску відповідатиме розміру адміністративного чи судового збору.

8.9. Чи потрібно звітувати про витрати на рекламу у соціальних мережах, на радіо і телебаченні, зовнішню, друковану рекламу тощо, а також створення та розміщення відеороликів про партію?

Так, потрібно.

Якщо кошти сплачено партією, – це відображається як платежі з рахунків політичної партії (розділ «Платежі та інші витрати» Звіту).

Якщо кошти сплачено третіми особами, – це відображається як:

- спонсорство у разі безоплатного отримання послуги (розділ «Внески та інші надходження» Звіту);
- фінансові зобов'язання у випадку, якщо партія, наприклад, на договірній основі замовила оплату реклами, але станом на кінець звітного кварталу термін сплати коштів не настав за такі послуги або партія прострочила погашення заборгованості (розділ «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту).

8.10. Чи може партія здійснювати фінансову підтримку громадських організацій?

Так, політична партія має право здійснювати фінансову підтримку громадських організацій.

Винятком є фінансування їх статутних цілей, що пов'язані з безпосереднім здійсненням благодійної діяльності, а також з деякими обмеженнями (детальніше викладено в запитанні 7.5).

8.11. Чи має право партія здійснювати благодійну діяльність?

Ні, не має.

Політичні партії при провадженні своєї статутної діяльності не можуть використовувати майно та кошти політичної партії на благодійну діяльність.

Використання коштів та майна політичної партії на благодійництво допускається лише у разі припинення діяльності політичної партії.

Політична партія визначається як зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах (ст. 2 Закону).

Цілі, завдання політичної партії, а також шляхи їх досягнення викладаються у її програмі (ст. 7 Закону).

Політичні партії мають право вільно провадити свою діяльність у межах, передбачених Конституцією України та законами України (п. 1 ч. 1 ст. 12 Закону). Зокрема, політичні партії мають право ідейно, організаційно та матеріально підтримувати молодіжні, жіночі та інші об'єднання громадян, подавати допомогу у їх створенні (п. 5 ч. 1 ст. 12 Закону).

Таким чином, політичні партії, виконуючи свої програмні цілі та завдання, можуть сприяти громадянам та їх об'єднанням у реалізації їх прав, зокрема, у культурній, спортивній, екологічній, правозахисній сферах.

Обмеження щодо політичних партій як суб'єктів благодійної діяльності визначаються законами України (ч. 2 ст. 4 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Суб'єктами благодійної діяльності є благодійні організації, які утворені та діють відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», а також інші благодійники та бенефіціари (ч. 1 ст. 4 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Благодійником є дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах.

Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації (ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»).

Повноваження власника щодо майна, в тому числі коштів, що є власністю політичної партії, здійснюються відповідно до законодавства України в порядку, передбаченому статутом політичної партії (ст. 16 Закону).

Статутна діяльність політичних партій, не пов'язана з їхньою участю у виборах народних депутатів України, виборах Президента України і місцевих виборах, у тому числі оплата праці працівників статутних органів політичної партії, її місцевих організацій в порядку, передбаченому законодавством, фінансується за рахунок коштів державного бюджету (ст. 17-1 Закону).

Водночас передбачена можливість використання майна та коштів політичної партії, у тому числі на благодійні цілі. Однак використати вказані кошти та майно політичної партії можна лише за рішенням з'їзду (конференції) політичної партії і лише у випадку її реорганізації чи саморозпуску (ч. 2 ст. 23 Закону).

Закон розмежовує поняття статутних та благодійних цілей при використанні майна та коштів політичної партії у разі припинення її діяльності. З огляду на мету створення політичної партії та цілі благодійної діяльності – це різні сфери суспільних інтересів, а отже, останні не можуть належати до статутних цілей політичної партії.

У період виборчого процесу благодійна допомога, яка ініційована або організована політичною партією відповідно до вимог Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», не повинна надаватись від її імені або будь-яким чином пов'язуватись з діяльністю політичної партії.

Благодійна допомога у період виборчого процесу може розцінюватись як «непрямий підкуп виборців», за що передбачена кримінальна відповідальність (ч. 3 ст. 160 Кримінального кодексу України).

Саме тому встановлено заборону надавати виборцям, закладам, установам, організаціям незалежно від їх підпорядкування та форми власності гроші, інші матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі від імені благодійних організацій, засновниками або членами яких є партія (місцева організація партії), та інших благодійних організацій, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати чи не голосувати за партію (місцеву організацію партії) або згадуванням назви партії (місцевої організації партії), символіки партії (ч. 6 ст. 57 Виборчого кодексу України).

Громадяни України мають право на свободу об'єднання, зокрема у політичні партії, для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (ч. 1 ст. 36 Конституції України).

У ч. 1 ст. 64 Основного Закону України визначено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Конституційний Суд України в Рішенні від 12.06.2007 № 2-рп/2007 у справі про утворення політичних партій в Україні, розглядаючи питання про передбачені нормами Закону обмеження, пов'язані з утворенням та

діяльністю політичних партій, констатував, що поняття «обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина» в контексті ч. 1 ст. 64 Конституції України слід розуміти як не передбачене конституційними нормами звуження обсягу прав і свобод, встановлення додаткових норм, якими нівелюється свобода об'єднання у політичні партії в порядку, визначеному відповідним законом, і які фактично перешкоджають створенню об'єднань громадян.

Встановлені законами України обмеження щодо можливості використання майна та коштів політичної партії на благодійну діяльність не пов'язані з обмеженням конституційного права громадян на свободу об'єднання, адже жодним чином не перешкоджають утворенню та діяльності політичних партій.

Таким чином, аналіз наведених правових норм дає підстави для таких висновків:

- користування та розпорядження коштами політичної партії, у тому числі виділеними з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, здійснюється виключно відповідно до законодавства України та в порядку, передбаченому статутом політичної партії;
- політичні партії при провадженні своєї статутної діяльності не можуть використовувати майно та кошти політичної партії на благодійну діяльність;
- використання коштів та майна політичної партії на благодійництво допускається лише у разі припинення її діяльності;
- благодійна допомога в період виборчого процесу містить ознаки непрямого підкупу виборців.

Політичні партії мають право використовувати кошти на оборону держави та безпеку населення під час воєнного стану, оскільки це не є благодійною діяльністю. Детальніше за посиланням: <https://wiki.nazk.gov.ua/5171/>

8.12. Чи може політична партія сплачувати членські внески за участь у міжнародних організаціях, об'єднаннях політичних партій? Чи може партія брати участь у платних міжнародних конференціях, симпозіумах, круглих столах? Якщо так, то чи можна зробити такі платежі з поточних рахунків політичної партії?

Так, у межах своєї міжнародної діяльності.

При цьому такі платежі здійснюються з поточних рахунків політичної партії та не потребують додаткового відкриття валютного рахунку.

Політичні партії можуть підтримувати зв'язки з політичними партіями, громадськими організаціями інших держав, міжнародними і міжурядовими організаціями, укладати угоди про співробітництво і здійснювати інші заходи, які не суперечать законам і міжнародним угодам України (ст.13 Закону).

Переказ, ініційований платником за межами України в іноземній валюті за допомогою міжнародної платіжної системи, за дорученням платника може бути виплачений фізичній особі/зарахований на поточний рахунок отримувача (юридичної особи, фізичної особи – підприємця) у національній валюті (за умови згоди платника щодо курсу перерахунку валют у міжнародній платіжній системі) (п. 37 розділу V Положення про здійснення операцій з валютними цінностями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2).

Зокрема, до поточних валютних операцій належать оплата вступних, членських внесків до міжнародних організацій або інших юридичних осіб – нерезидентів, оплата фізичними особами участі в міжнародних симпозіумах, семінарах, конференціях, конгресах, виставках, ярмарках, культурних і спортивних заходах, а також інших міжнародних зустрічах, що відбуваються на територіях іноземних держав (п. 4 розділу I Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затвердженого Постановою Правління Національного банку України 02.01.2019 № 2).

8.13. Які особливості відображення відомостей про внесення грошової застави для участі кандидатів політичної партії на місцевих виборах?

Відомості про внесення грошової застави відображаються місцевою організацією політичної партії, яка висунула відповідних кандидатів для участі у місцевих виборах, у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту такої місцевої організації (ч. 11 ст. 17, ч. 2 ст. 225 Виборчого кодексу України). При цьому у Звіті політичної партії такі відомості не відображаються.

Якщо всупереч положенням ч. 2 ст. 225 Виборчого кодексу України внесення такої грошової застави здійснювалось безпосередньо політичною партією, замість її місцевої організації, то відомості про такий платіж відображаються у Звіті політичної партії.

■ За рахунок коштів державного бюджету заборонено фінансувати діяльність політичних партій, яка пов'язана з їхньою участю у виборах, до якої належить внесення грошової застави (п. 1 ч. 1 ст. 17-1 Закону).

Крім того, підставою для припинення державного фінансування статутної діяльності політичної партії є, зокрема, встановлення судом фактів, які свідчать про те, що кошти державного фінансування використані політичною партією на фінансування її участі у виборах (п. 5 ч. 1 ст. 17-8 Закону).

8.14. Які відомості щодо підстави для здійснення платежу та цільового призначення платежу потрібно відображати?

У розділі «Платежі та інші витрати» Звіту у графі :

- «Підстава для здійснення платежу» – необхідно відображати реквізити (номер, дата, назва тощо) документа (договір, розрахунковий документ, акт, відомість тощо), згідно з яким здійснюється платіж;
- «Цільове призначення платежу» – необхідно відображати зміст такого платежу (оплата послуг, виконання робіт, сплата податків, виплата заробітної плати тощо).

8.15. Як відображати у Звіті інформацію щодо повернення коштів за зверненням внескодавця?

Повернення коштів у зв'язку із зверненням внескодавця відображається у таблиці «Інформація про повернення (перерахування) грошових внесків (чи їх частин) та помилкових грошових надходжень» розділу «Платежі та інші витрати» Звіту.

У разі надходження на рахунки політичної партії коштів, які за своїм призначенням є внесками на її підтримку згідно з положеннями ст. 14 Закону, інформація про такі кошти відображається у таблиці «Грошові внески» розділу «Внески та інші надходження» Звіту.

8.16. Чи може політична партія надавати народним депутатам України, обраним від неї, приміщення політичної партії та її структурних утворень для здійснення прийому громадян?

Так, може.

З огляду на відсутність відповідних обмежень у Законі політична партія в межах здійснення своїх статутних завдань має право безоплатно надавати народним депутатам України, обраним від неї, приміщення для здійснення прийому громадян (ч. 2 ст. 14, ст. 16 Закону).

Зазначене безоплатне надання приміщення політичною партією народному депутатові України не вважається благодійною діяльністю в розумінні п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

8.17. Чи може партія орендувати офіси, купувати товари для своїх місцевих організацій?

Так, може.

Політичні партії для здійснення своїх статутних завдань мають право володіти, користуватися та розпоряджатися рухомим і нерухомим майном, коштами, обладнанням, транспортом, набуття яких не забороняється законами України.

Політичні партії можуть орендувати (мати на іншому праві користування) необхідне рухоме та нерухоме майно (ч. 2 ст. 14 Закону).

Таким чином, для здійснення статутних завдань політична партія має право орендувати офіси, купувати товари, у тому числі для своїх місцевих організацій.

8.18. Як звітувати про розміщення коштів на депозит та отримання таким чином пасивного доходу?

Політична партія може розміщувати кошти у національній валюті на поточному або вкладному (депозитному) рахунку в установі банку України під визначений процент (дохід) (ч. 5 ст. 14 Закону).

Кошти, розміщені на поточному або вкладному (депозитному) рахунку політичної партії, та отримані проценти (дохід) відображаються за загальним правилом у розділі «Майно та нематеріальні активи» Звіту станом на кінець звітного періоду.

Кошти, отримані політичною партією як проценти (дохід) за розміщення на поточному або вкладному (депозитному) рахунку, також відображаються як надходження у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

Увага! Операції з перерахування коштів банківською установою між рахунками, що належать політичній партії, в тому числі банківські операції з розміщення коштів на вкладному (депозитному) рахунку, відображаються як платіж у розділі «Платежі та інші витрати» Звіту.

9. **Зобов'язання фінансового характеру**

9.1. Які підстави виникнення фінансових зобов'язань?

Фінансове зобов'язання є правовідношенням, в якому одна сторона (політична партія) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (контрагента) певну дію (сплатити гроші), а контрагент має право вимагати від політичної партії виконання його обов'язку.

Фінансові зобов'язання виникають на підставі: договорів та інших правочинів;

- завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі;
- актів цивільного законодавства та/або актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого самоврядування;
- рішення суду (ст. 11, ч. 2 ст. 509 Цивільного кодексу України).

Увага! «Дата виникнення» фінансових зобов'язань зазначається з моменту виникнення відповідного фінансового зобов'язання з підстав та умов, визначених у зазначених вище документах.

9.2. Як відображати відомості про фінансові зобов'язання політичної партії?

Зобов'язання фінансового характеру необхідно відображати станом на кінець звітного періоду (п. 4 ч. 11 ст. 17 Закону).

Якщо фінансове зобов'язання політичної партії виникло у звітному періоді та було виконане політичною партією у цьому самому звітному періоді, таке фінансове зобов'язання не відображається у Звіті.

Крім того, фінансові зобов'язання політичної партії відображаються у розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту протягом строку позовної давності. Загальний строк позовної давності – 3 роки (ст. 257 Цивільного кодексу України).

Після закінчення строку позовної давності такі фінансові зобов'язання підлягають відображенню в бухгалтерському обліку як дохід та відображаються як внесок у розділі «Внески та інші надходження» Звіту.

9.3. Як відображати відомості про заборгованість із заробітної плати та обов'язкових платежів?

Такі відомості відображаються в розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту.

9.4. Чи потрібно зазначати відомості про фінансові зобов'язання партії у разі несплати коштів за оренду майна у визначені договором (правочином) строки?

Так, потрібно.

У розділі «Зобов'язання фінансового характеру» Звіту має бути наведено повну та достовірну інформацію про всі фінансові зобов'язання політичної партії та її місцевих організацій.

10. Додатки та підтвердні документи

10.1. За який період надається довідка (виписка) установ банків про рух коштів на рахунках?

Довідка (виписка) установ банків про рух коштів на рахунках надається політичною партією та її місцевими організаціями, які мають відкриті в установах банків рахунки за звітний квартал, на письмовий запит Національного агентства протягом 15 робочих днів після надходження відповідного запиту (ч. 15 ст. 17 Закону).

10.2. Які особливості проходження зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії?

Партія, яка отримувала державне фінансування, зобов'язана пройти зовнішній незалежний аудит фінансової звітності у рік, наступний за роком отримання державного фінансування (ч. 3 ст. 17 Закону).

Політична партія має право укладати договір на проведення зовнішнього незалежного аудиту з тією самою аудиторською фірмою не більш як 3 роки поспіль. Порядок залучення аудиторської фірми для проведення зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності визначається статутом політичної партії (ч.ч. 7, 8 ст. 17 Закону).

Результати такого аудиту політична партія зобов'язана додати до Звіту за IV квартал звітного року (ч. 14 ст. 17 Закону).

Увага!

Предметом аудиту є фінансова звітність політичної партії в розумінні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Звіт не належить до фінансової звітності політичної партії в розумінні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Детальніше щодо окремих питань проведення зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії можна ознайомитися за посиланням: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=312>

10.3. Чи впливають на проведення зовнішнього незалежного аудиту Звіту політичної партії строки подання фінансової звітності до органів податкової служби?

Строки подання фінансової звітності до органів податкової служби жодним чином не впливають та не обмежують аудиторські фірми у проведенні зазначеного аудиту фінансової звітності політичної партії.

Відповідно до ч. 3 ст. 17 Закону політична партія, яка отримувала державне фінансування, зобов'язана пройти зовнішній незалежний аудит фінансової звітності у рік, наступний за роком отримання державного фінансування.

Результати такого аудиту політична партія зобов'язана додати до Звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за четвертий квартал звітного року відповідно до ч. 14 ст. 17 Закону.

Разом з тим зазначаємо, що згідно з положеннями п. 5 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, підприємства, у тому числі політичні партії, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність, подають органам державної статистики та податковим органам звіт про фінансовий стан (баланс) і звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіт про фінансові результати), крім консолідованої фінансової звітності, у спосіб, визначений законодавством, за звітний рік не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним роком, за I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців – не пізніше 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом. Звертаємо увагу, що в зазначеному Порядку передбачено строки подання фінансової звітності, а не строки її формування.

Строки проведення аудиторською фірмою аудиту визначено у договорі між політичною партією та цією фірмою, що повністю відповідає ч. 2 ст. 7 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Враховуючи зазначене, на момент проведення зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії, у партії фактично вже можуть бути наявні та сформовані фінансові звіти за I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців, що спрощує підготовку звіту про проведення незалежного зовнішнього аудиту фінансової звітності політичної партії та надання його в порядку та строки, передбачені Законом, до Національного агентства.

10.4. Які особливості звітування про проходження внутрішнього фінансового аудиту?

Щорічний внутрішній фінансовий аудит зобов'язані проходити всі політичні партії. Він здійснюється органом (посадовою особою) відповідної партії, її місцевої організації, уповноваженим проводити внутрішньопартійний фінансовий контроль (аудит) за надходженнями та витратами політичної партії (місцевої організації партії) (ст. 17 Закону).

Результати такого аудиту політична партія зобов'язана додати до Звіту за IV квартал звітного року (ч. 14 ст. 17 Закону).

10.5. Чи необхідно додавати до Звіту політичної партії Звіт місцевої організації, що перебуває у стані ліквідації, припинення чи припиненої на дату подання Звіту або у звітному періоді?

Так, необхідно.

Звіти місцевих організацій, що перебувають у стані ліквідації / припинення, подаються за періоди до дати ліквідації такого структурного утворення як юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 1.13).

! Повноваження з управління справами юридичної особи переходять, з моменту призначення, до комісії з припинення юридичної особи (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії). Голова комісії, її члени або ліквідатор юридичної особи представляють її у відносинах з третіми особами та виступають у суді від імені юридичної особи, яка припиняється (ст. 105 Цивільного кодексу України).

! Ліквідатор місцевої організації партії станом на останній день діяльності юридичної особи (місцевої організації) повинен сформувати та підписати у Реєстрі Звіт місцевої організації (розділ IV Порядку формування та ведення Реєстру).

10.6. Чи потрібно подавати Звіти місцевих організацій, які розташовані на тимчасово окупованих територіях?

Так, потрібно.

Неподання Звітів місцевих організацій, які є додатками до Звіту політичної партії, кваліфікується згідно з чинним законодавством як неповнота інформації. При цьому винятків щодо місцевих організацій, які розташовані на тимчасово окупованих територіях, у законодавстві немає.

Водночас політична партія у разі подання до Національного агентства документів, які підтверджують наявність обставин, що свідчать про неможливість отримання політичною партією інформації в повному обсязі, звільняється від відповідальності (детальніше викладено у запитанні 11.5).

10.7. Чи потрібно надавати поквартально баланси, за умови, що згідно з П(С)БО до контролюючого органу підприємства та організації подають лише річні баланси (тобто одноразово)?

Ні, не потрібно, крім випадків, коли такий баланс підтверджує відповідні відомості у Звіті.

Разом з тим баланс може надаватися на запит Національного агентства для додаткового підтвердження відповідних відомостей у Звіті. Зокрема інформація, зазначена у фінансовій звітності малого підприємства, підтверджує окремі відомості у Звіті, наприклад:

- наявність у власності партії нематеріальних активів (дані рядків 1000 – 1002);
- фінансові зобов'язання партії (дані рядків 1610 – 1630);
- суму отриманих внесків партії (дані рядка 2280).

Детальніше щодо синхронізації відомостей Звіту та бухгалтерського обліку політичної партії можна ознайомитися за посиланням:

<https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=321>

11. **Відповідальність**

11.1. Яка відповідальність передбачена за порушення, встановлені за результатами перевірки Звіту?

За порушення, встановлені за результатами перевірки Звіту, передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність.

Адміністративна відповідальність настає у випадках:

1. Порушення встановленого порядку або строків подання Звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Такі порушення тягнуть за собою накладення штрафу від 300 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 5100 до 6800 грн (ст. 212-21 КУпАП).

2. Порушення встановленого законом порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, а також порушення встановленого порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії.

Зазначені порушення тягнуть за собою накладення штрафу:

на громадян – від 70 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 1190 до 1700 грн;

на посадових осіб – від 100 до 130 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 1700 до 2210 грн

з конфіскацією суми внеску на підтримку політичної партії, фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації референдуму, наданої або отриманої з порушенням закону (ст. 212-15 КУпАП).

Кримінальна відповідальність настає у таких випадках (ст. 159-1 Кримінального кодексу України):

1. Подання завідомо недостовірних відомостей у Звіті політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.
2. Умисне здійснення внеску на підтримку політичної партії особою, яка не має на те права, або від імені юридичної особи, яка не має на те права.
3. Умисне здійснення внеску на користь політичної партії фізичною особою або від імені юридичної особи у великому розмірі*.

- 4.** Умисне отримання внеску на користь політичної партії від особи, яка не має права здійснювати такий внесок, або у великому розмірі*.

Зазначені порушення караються:

- штрафом від 100 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 1700 до 5100 грн;
- або виправними роботами на строк до двох років;
- або обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк п'ять років.

* Великим розміром визнається розмір суми грошових коштів, вартість майна, пільг, послуг, позик, переваг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигод нематеріального чи негрошового характеру, що перевищує встановлений законом максимальний розмір (детальніше в запитанні 6.2) внеску на підтримку політичної партії (примітка до ст. 159-1 Кримінального кодексу України).

11.2. Яка відповідальність передбачена за ненадання у встановленому порядку інформації на запит Національного агентства?

Ненадання інформації, документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання, надання завідомо недостовірної інформації або не у повному обсязі тягне за собою відповідальність, передбачену у ст. 188-46 КУпАП, а саме – накладення штрафу у розмірі від 100 до 250 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 1700 до 4250 гривень.

Якщо ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року вже було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, вони тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі від 200 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 3400 до 5100 гривень.

11.3. Чи може бути присутньою під час складення протоколу про адміністративне правопорушення інша особа, ніж та, що уповноважена на підписання Звіту?

Ні, не може.

Протокол підписує особа, яка притягається до адміністративної відповідальності. Таким чином, для складення протоколу про адміністративне правопорушення обов'язково необхідна явка саме цієї особи.

Водночас зазначена особа може звернутися за правовою допомогою до адвоката, який також може бути присутнім при складенні протоколу (ч.ч. 2, 3 ст. 256 та ст. 271 КУпАП).

11.4. У якому випадку політична партія може отримати припис Національного агентства?

У разі якщо вчинені політичною партією дії / бездіяльність не тягнуть за собою іншого виду відповідальності, Національне агентство вносить припис керівнику відповідної політичної партії про усунення допущених порушень (ст. 20 Закону, п. 12 розділу III Порядку проведення перевірки Звіту).

11.5. Які особливості відповідальності політичної партії за відображення неповної та/або недостовірної інформації у Звіті протягом строку дії воєнного стану?

Політична партія звільняється від встановленої законом відповідальності за подання Звіту з неповною та/або недостовірною інформацією у випадку документального підтвердження обставин, що свідчать про неможливість отримання політичною партією інформації в повному обсязі (п. 8 розділу VI «Заключні положення» Закону).

При цьому неповна інформація у Звіті політичної партії кваліфікується законодавством як невідображення окремих відомостей, так і неподання додатків до Звіту, у тому числі звітів місцевих організацій.

Перелік документів, які підтверджують існування таких обставин, визначається Кабінетом Міністрів України.

Такі документи мають бути подані політичною партією до Національного агентства протягом трьох робочих днів з дня подання Звіту.

12.

**Як підвищити доброчесність політпартій:
10 порад від НАЗК за посиланням:
<https://nazk.gov.ua/uk/protydiya-politychnij-koruptsiyi/>**

Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції

Олександр НОВІКОВ